

ASTERISK

DPU
AARHUS UNIVERSITET

TEMA
KARAKTERER

KAMPEN OM DET HØJE SNIT

12-TALS-PIGER
Et problem
at være dygtig

HÅB
Har unge med
syge forældre

MATEMATIKKENS DIDAKTIK
Vi må beherske matematikken,
ellers behersker den os

PIP-PÆDAGOGIK

Forventninger er til for at blive skruet op. Men hvor højt sigter du?

Af CLAUS HOLM,
Institutleder på DPU, Aarhus Universitet

Studerendes forventninger til egen uddannelse er høje. Hvor høje? Mindst lige så høje som deres forældres. Det fremgik for nylig, da studerende på de videregående uddannelser demonstrerede over politikernes nedskæring på uddannelsesområdet, og en avisoverskrift fortalte os: ”Vi (de unge, red.) risikerer at blive dårligere uddannet end vores forældre”. Forargelsen overrasker ikke. For den hænger sammen med veletablerede forestillinger om social mobilitet – en social mobilitet, der er opadgående og overgår forældrenes. Samtidig vinder en ny forestilling indpas: forestillingen om eget ansvar for egen mobilitet. Det sker i takt med nye uddannelsesmæssige målsætninger og pædagogiske tilgange.

Et godt eksempel på denne forandring er folkeskolereformens tre målsætninger: at folkeskolen udfordrer alle elever, så de bliver så dygtige, de kan; at folkeskolen mindsker betydningen af social baggrund i forhold til faglige resultater, samt at den øger elevernes trivsel. Udtrykt på anden vis: Stejlt opadgående læringskurver er blevet alle elevers ret. Uanset udgangspunkt.

Kurverne bliver stejle ved, at lærere formulerer høje forventninger til de enkelte elevers stadige fremgang i læring. Det gælder også udfordrede elever med lave forventninger til egne præstationer. Konkret sker det ved en differentieret undervisningsindsats, der sikrer, at hver enkelt elev får høje, udfordrende og passende forventninger til sig selv.

Rationalet bag denne pædagogik er en forestilling om uddannelsesretfærdighed. Uddannelsesretfærdighed er et svar på den øgede diversitet i samfundet, men også på uddannelsessystemets ansvar for at imødekomme den heterogenitet der i dag karakteriserer skolen og de enkelte klasser. Rationa-

let hænger sammen med, hvad man kunne kalde Pip-pædagogik.

Udtrykket Pip-pædagogik er inspireret af Charles Dickens roman *Store forventninger*. Hovedpersonen er drengen Pip. Han er forældreløs, og der er ingen, der har forventninger på hans vegne. Alligevel beslutter han sig for at blive en gentleman. Der er altså store forventninger til, hvad Pip kan drive det til, men det er vel at mærke hans egne forventninger til sig selv. Og ansvaret for om det lykkes, er også hans eget. Pip-pædagogik frigør barnet fra dets ophav. Forældrenes gode eller dårlige indflydelse bliver irrelevant. Har Pip ingen forældre, har han dog en velgører, Abel Magwitch, der gør det økonomisk muligt for Pip at uddanne sig.

Dickens' dannelsesroman foregår i det det 19. århundredes victorianske England – i fremskridtets århundrede. Nu, i begyndelsen af det 21. århundrede, er vi vidner til Pip-pædagogik på moderne betingelser. Vi vil også gerne suspendere den sociale baggrund og sætte vores lid til uddannelsessystemet som den moderne velgører, hvor lærerne i mindre grad behøver forholde sig til elevernes fædre og mødre ophav – dvs. forudsætninger udenfor læringsmiljøet – og i højere grad kan fokusere på at formulere optimistiske forventninger til den enkelte elevs fremgang i læring.

Pips produktmål var at blive gentleman. Moderne Pip'er har noget andet, nemlig et procesmål – at være fortsat fremgangsrig. For at det kan ske, må mottoet for læreres tilgang til den enkelte elev derfor blive ”at være parat til at blive overrasket” for at undgå negative forventninger til eleverne og for at undgå lavt præsterende elevers selvopfyldende og for lave forventninger til egne præstationer.

Uddannelsessystemets uretfærdighed kommer til at bestå i ikke at tage tilstrækkeligt ansvar for, at den enkelte mestrer selv at fortsætte sin fremgang i læring. Tager uddannelsessystemet omvendt dette ansvar, så bliver forventningen til den enkelte elev til gengæld,

at han udnytter muligheden. Konsekvensen er også, at der i mindre grad bliver en ’kære mor eller far’ at appellere til – og sammenligne sig med, når man kritiserer politikere for at skære ned i uddannelsessystemet.

Tidens store spørgsmål drejer sig om, hvem man som elev indigneret kan og vil holde ansvarlig for eventuelt skuffede forventninger. Vil det være samfundet, der ikke behandler de uddannelsessøgende ordentligt? Vil det være læreren med ansvar for et læringsrum, der ikke møder den enkelte med passende høje forventninger? Eller vil det være den enkelte elev selv, fordi han ikke behandler sig selv ordentligt ved at udnytte det læringsrum, der tilbydes?

Min forventning er, at der i de kommende år bliver skruet op for forventningerne til såvel læringsrummet som selv-ansvaret! ■

»Nu, i begyndelsen af det 21. århundrede, er vi vidner til Pip-pædagogik på moderne betingelser. Vi vil også gerne suspendere den sociale baggrund og sætte vores lid til uddannelsessystemet som den moderne velgører (...)«

Redaktører

Claus Holm (ansvarshavende redaktør)
Mathilde Weirsøe

Redaktionskomité

Anne Maj Nielsen
Carsten Henriksen
Charlotte Ringsmose
Hanne Knudsen
Henrik Nitschke
Søren Christensen

Skribenter

Sigine Løntoft
Signe Tonsberg
Carsten Henriksen
Knud Holt Nielsen
Vibe Middelboe
Mathilde Weirsøe

Korrektur

Kirsten Kovacs

Redaktionens adr.

DPU – Danmarks institut for
Pædagogik og Uddannelse,
Aarhus Universitet
Tuborgvej 164
2400 København NV

Kontakt redaktionen

E-mail: asterisk@dpu.dk
Telefon: 87 15 18 15

Abonnement

Abonnementet er gratis
og kan bestilles på
edu.au.dk/asterisk

Design: Hiske Jessen

Forside: Ture Andersen

Tryk: Scanprint A/S

ISSN nr.: 1601-5754

Oplag: 16.200

Asterisk er et magasin for
aktuel uddannelsesforskning.
Asterisk udkommer
fire gange årligt og er
udgivet af DPU - Danmarks
institut for Pædagogik
og Uddannelse, Aarhus
Universitet. Artikler eller
illustrationer må ikke
eftertrykkes uden tilladelse.

S. 4-9

SKAL DIALOGEN ERSTATTE TALLET?

Karakterer er for upræcise til at indfange elevers præstationer i de fag, vi ikke kan måle og veje direkte. I stedet må vi tænke i nye formative evalueringsformer baseret på feedback og dialog.

s. 4

S. 11-15

12-TALS-PIGER

De såkaldte 12-tals-piger presses fra flere sider og får nu at vide, at de er dygtige på den forkerte måde. Men er der overhovedet tale om et særligt »pige-problem?»

S. 16-18

UNGDOMSUD-DANNELSERNES ADGANGSKRAV

De nye karakterkrav til ungdomsuddannelserne får kritik af to forskere. Det er for tidligt at dele de unge op i dem, der kan, og dem, der ikke kan. Hverken karakterer eller afgangsprøver er gearet til det.

S. 20-23

KARAKTERJAGTEN MODARBEJDER LÆRING

Karakterer skaber en læringskultur, hvor 12-tals-jægerne bliver gode til at træffe karrierestrategiske valg, men de misser både dannelsen og den faglige udvikling undervejs.

S. 26-29

MATEMATIK ER VIGTIGERE END NOGENSINDE FØR

Vi må beherske matematikken, for at kunne fungere i et samfund, hvor teknologi og kvantitative data spiller en stadig større rolle. Det mener den anerkendte amerikanske professor i matematikkens didaktik Jeremy Kilpatrick.

S. 30-31

HÅB HOS UNGE MED SYGE FORÆLDRE

DPU-forskeren Ditte Winther-Lindqvist er optaget af håbet hos unge med syge forældre. De unge er på én gang drevet og tynget af håb i deres søgen efter løsninger på og ud af problemerne.

S.32-33

PRIVAT LEKTIEHJÆLP – EN SKYGGIINDUSTRI

Privatlektiehjælp er en kæmpe skyggeindustri i Asien, som sikrer Singapore og Sydkorea topplaceringer i PISA-undersøgelserne. I Danmark ser vi også et voksende forbrug af privat lektiehjælp, som på sigt kan udfordre det etablerede uddannelsessystem. Det mener to forskere fra DPU, Aarhus Universitet.

S. 2 LEDER

S. 24 -25 KORT NYT

S. 34 -35 NYE BØGER

NÅR KARAKTEREN IKKE RÆKKER

Jagten på 12-tallet er mere intens end nogensinde blandt landets gymnasieelever. Samtidig eksperimenterer flere gymnasier med karakterfrie klasser for at lette presset på de unge. Er det tid til at nytænke måden, vi evaluerer på i uddannelsessystemet? Eller er karakterer fortsat det middel, der bedst motiverer elever og studerende?

Af MATHILDE WEIRSØE

KARAKTERERNE på eksamensbeviset betyder mere for gymnasielever i dag, end de gjorde for 19 år siden. Det viste en undersøgelse fra Statens Institut for Folkesundhed i august 2015. 31 procent af de cirka 70.000 gymnasielever i undersøgelsen erklærede, at karakterer har »meget stor« betydning for dem. I den tilsvarende undersøgelse fra 1996 var det blot 17 procent.

Når blikket er så stift rettet mod karaktererne, giver det til gengæld både stress og søvnproblemer hos en stigende andel elever, ligesom det præger læringskulturen i en uheldig retning, i og med fokus hviler på karaktererne mere end på læringen. Derfor forsøger flere gymnasier sig nu med karakterfrie klasser. Øregaard Gymnasium i Hellerup og Odder Gymnasium er blandt de gymnasier, der i nogle klasser har afblæst de såkaldte standpunktskarakterer, som eleverne modtager løbende gennem året. Det gør de for at lette presset på eleverne og løsne op på en læringskultur, hvor ingen tør stille opklarende spørgsmål af frygt for at gå ned i standpunktskarakter.

»Karakterer giver dårligere studerende,« lød Jyllandspostens overskrift den 7. oktober 2015, da det viste sig, at eleverne i den karakterfri klasse på Odder Gymnasium klarede sig bedre til årsprøverne end resten af landets gymnasielever – 8,1 i gennemsnit mod 7,2 i landsgennemsnit. En hurtig konklusion og en kæk overskrift. Men holder det?

Frans Ørsted Andersen er lektor på DPU, Aarhus Universitet, og har i mange år forsket i motivation og læring – herunder evaluering. Han mener, at man med fordel kan gear ned for karaktergivning i gymnasiet, hvor han ser, karaktærræset er gået amok. Han er positiv over for, at nogle gymnasier forsøger sig med karakterfrie klasser. Men han understreger, at der skal sættes noget i stedet.

»Ingen evaluering er ikke et alternativ. Karaktererne skal erstattes med dialogbaseret evaluering. Og det skal systemiseres, så det ikke bare bliver pladderhumanistisk snak. Der er udviklet mange systematiske og strukturerede dialogbaserede evalueringssystemer, der kan anvendes. Og i de digitale og individuelle læreplaner, som de fleste undervisere i dag skal lave, f.eks. på skolernes intranet, er der faktisk indbygget sådanne evalueringsmuligheder,« forklarer Frans Ørsted Andersen.

Evaluering for læring

Kristine Kousholt er lektor ved DPU, Aarhus Universitet, og forsker i evaluering og test. Hun er enig i, at evaluering er nødvendig, og mener ligesom Frans Ørsted Andersen, at

det er tid til at nytænke evalueringsformerne visse steder i det danske uddannelsessystem. Hun henviser til, at man i evalueringsforskningen skelner mellem to former for evaluering: Evaluering af læring og evaluering for læring. Evaluering af læring er den traditionelle *summative* måling af elevens præstation ved f.eks. en eksamen eller i en test, hvor resultatet udmønter sig i den ene eller den anden karakter baseret på en vurdering af, hvorvidt eleven har lært det, man – læreren og politikere – har sat sig for. Her er det alene slutresultatet, der er i fokus.

Evaluering for læring, er derimod et opgør med den *summative* evalueringsform. Den har i stedet et fremadrettet og kontinuerligt lærings sigte og knytter sig til den *formative*

evalueringsform, der er baseret på dialog og løbende feedback mellem lærer og elev. Kort sagt har den formative evaluering den fortsatte læring som sit mål, mens den *summative* har resultatvurdering og certificering som mål.

For læreren handler evaluering for læring især om at have »blik for øjeblikket«, som nogle norske forskere formulerer det. Kristine Kousholt uddyber:

»Det er et blik for hvad, der sker i læringsituationen. Hvordan griber man det an i forhold til den enkelte elev og i forhold til elevfællesskabet? Og så handler det for mig at se også om at have forståelse for elevernes grunde til at deltage, som de gør,« forklarer hun og understreger samtidig, at lærerne ikke skal efterlades med en følelse af, at det kræver en særlig personlig egenskab at evaluere eleverne formativt:

»Det afhænger også af, hvilke fællesskaber læreren indgår i, hvordan ledelsen fungerer, og hvilke krav, betingelser og opgaver skolen er del af. Det er altså ikke kun et individuelt ansvar at evaluere på måder, der skaber udviklede muligheder for elevernes læring og for deres udvikling af selvforståelse – det er også et fælles ansvar.«

Kun karakterer i naturvidenskabelige fag

Frans Ørsted Andersen er også fortaler for den formative evalueringsform, men han mener godt, vi kan holde fast i karaktererne, dér hvor det giver mening vel at mærke. Vi skal derfor vælge de fag, eleverne skal have karakterer i med omhu, for karaktergivning fungerer kun i visse fag – primært de naturvidenskabelige.

»Karakterer egner sig bedst til naturvidenskabelige fag, hvor man kan svare rigtigt eller forkert på et spørgsmål, fordi man har vedtaget, at der er et facit. Derfor kan præstationen måles direkte. Ved en matematikprøve med 30 opgaver er det f.eks. rimeligt enkelt at sige, at hvis man har regnet alle opgaverne rigtigt får man 12, mens 1-3 fejl giver 10 osv. Men karakterer kommer til kort og bliver for tilfældige og uretfærdige, når det kommer til humanistiske og samfundsvidenskabelige fag, fordi man ikke på samme måde kan opstille objektive og klokkeklare kvantitative kriterier for karaktergivning, « siger Frans Ørsted Andersen og tilføjer: »Der er derfor brug for nye evalueringssystemer, der klokkeklart afspejler, hvad karakteren er udtryk for. Og sideløbende skal vi udvikle dialogbaserede evalueringsmetoder til de fag, hvor karakterer ikke rækker som evalueringsværktøj.«

Han ser en række farer ved ensidig brug af karakterer til evaluering. Det gælder for

»Karakterer kommer til kort og bliver for tilfældige og uretfærdige, når det kommer til humanistiske og samfundsvidenskabelige fag, fordi man ikke på samme måde kan opstille objektive og klokkeklare kvantitative kriterier for karaktergivningen.«

Lektor Frans Ørsted Andersen

INDRE VS. YDRE MOTIVATION

Indre motivation skaber engagement, fordybelse, oprigtig interesse og forståelse for stoffet, som samtidig betyder, at man trives i læringsituationen

Ydre motivation er den performanceorienterede tilgang, der kun medfører overfladisk læring, der nemt glemmes igen, så snart eksamen er overstået. Den ydre motivation kan skabe stress, fordi eleven eller den studerende ikke trives, men udelukkende er drevet af at skulle præstere og opnå høje karakterer.

FORSKELLIGE TILGANGE TIL EVALUERING

Evaluering af læring er den **summative** måling af elevens præstation ved f.eks. en eksamen eller i en test, hvor tilbagemeldingen sker i form af en karakter. Her er det alene slutresultatet, der er i fokus. Resultatvurdering og certificering er målet.

Evaluering for læring har et fremadrettet og kontinuerligt læringsøjeblik og knytter sig til den **formative** evalueringsform, der

er baseret på dialog og løbende feedback mellem lærer og elev. Den fortsatte læring er målet.

Udvidende evaluering
Kristine Kousholt har udviklet et nyt supplerende evalueringsbegreb, som hun kalder **udvidende** evaluering. *Udvidende* evaluering er tænkt ud fra, at læring er social og kan udgøre etiske og anerkendende forbindelser mellem mennesker. Derfor opfordrer hun til udvidet

samarbejde om elevevalueringen mellem forskellige faggrupper – f.eks. mellem pædagoger og lærere. Når læreren ikke er alene om at evaluere eleverne, men også inddrager professionelle, der kender børnene fra andre sammenhænge uden for klasselokalet, undgår man måske, at evalueringen bliver fastlåst i et spørgsmål om, hvor dygtig eleven er. I stedet kan evalueringen åbne for muligheden for at skabe fælles viden og være sammen om den.

læreren om at bruge karaktererne rigtigt og undgå en række faldgruber.

»For det første skal læreren forklare, hvad der ligger i tallet. For det andet skal karakteren aldrig stå alene eller bruges som benchmark, hvor eleverne kan sammenligne sig med hinanden. Og for det tredje skal karakterer ikke danne grundlag for ranglister,« siger Frans Ørsted Andersen.

Han peger på Finland som et land, der skiller sig markant ud fra andre vestlige lande ved at evaluere anderledes dialogbaseret. Han har netop forsket i det finske skolesystem og sammenlignet det med det danske. Der er

meget at lære – særligt når det kommer til evaluering, mener han.

»I Finland har de ingen afgangsprøve efter 9. klasse. Der er en del test i undervisningen. Men det er test, der skal give læreren indblik i, om eleverne har lært det, de skulle, eller om han skal justere sin undervisning. Det er altså lærerens redskab, mere end det er en *ranking* af eleverne. Eleverne frygter derfor ikke disse test. Og på den måde har finnerne skabt en helt anden læringskultur end den, vi kender i Danmark, hvor karakterræset mange steder har taget overhånd,« lyder det fra Frans Ørsted Andersen.

»Nogle af dem, der fik lave karakterer, var så mærkede, at de aldrig kom videre i uddannelsessystemet. Simpelthen fordi oplevelsen med dårlige karakterer i grundskolen havde en meget negativ indflydelse på deres selvopfattelse og selvtillid.«

Post.doc. **Alli Klapp**

Motivation er afgørende

Men hvorfor holder vi så stædigt fast i karaktersystemet herhjemme – i folkeskolen, på ungdomsuddannelserne og på de videregående uddannelser? Motiverer karakterer?

Både ja og nej. Frans Ørsted Andersen mener, det er afgørende, hvad eleven er drevet af. Er det stoffet i sig selv, hun brænder for? Er det begæret efter ny viden? Eller er det blot 12-tallet i sig selv, der driver eleven til at præstere? Her skelner han mellem *indre* og *ydre* motivation.

»Den *indre* motivation hænger sammen med engagement, fordybelse, oprigtig interesse og forståelse for stoffet, som samtidig betyder, at man trives i læringsituationen,« forklarer Frans Ørsted Andersen

Om den *ydre* motivation siger han:

»Det er jagten på 12-tallet. Det er den performanceorienterede tilgang. Overfladisk læring, der nemt glemmes igen, så snart eksamen er overstået, men som skaber stress, fordi eleven eller den studerende ikke trives, men udelukkende er drevet af at skulle præstere og opnå høje karakterer.«

Hvorvidt det er den ene eller den anden motivation, der driver en, får indflydelse på læringsprocessen og -udbyttet. Hvis man er drevet af oprigtig interesse og passion for et fag eller en opgave, så er læringsprocessen en anden, end hvis formålet alene er en høj karakter. I praksis flyder den indre og den ydre motivation ofte sammen.

»Man kan f.eks. være motiveret af noget større i jagten på 12-tallet. F.eks. at man skal opnå 12 for at få det snit, man skal bruge til at komme ind på medicinstudiet og senere blive den læge, man drømmer om. Så bliver karakteren midlet til målet,« forklarer Frans Ørsted Andersen.

Karakterer sætter spor

For at blive klogere på hvilke effekter, karakterer har på elever på den lange bane, tager vi en tur til Sverige. Nærmere bestemt til universitetet i Göteborg, hvor vi får den svenske uddannelsesforsker Alli Klapp i tale. Hun står bag en bemærkelsesværdig undersøgelse af karakterers effekt for elever over tid (*The effect of being graded on later achievement: evidence from 13-year olds in Swedish compulsory school*). I undersøgelsen blev en gruppe 6.-klasse-elever, der modtog karakterer, holdt op imod en lige så stor gruppe 6.-klasse-elever, der ikke fik karakterer.

Alli Klapp bider særligt mærke i, at karaktergivningen for de elever, der fik dårlige karakterer, har sat negative spor flere år efter.

»Mest overraskende er, at de negative effekter varer ved så længe. Op til otte år efter. Nogle af dem, der fik lave karakterer, var så mærkede, at de aldrig kom videre i uddannelsessystemet. Simpelthen fordi oplevelsen med dårlige karakterer i grundskolen havde en meget negativ indflydelse på deres selv-

opfattelse og selvtillid,« forklarer Alli Klapp og tilføjer: »For dem, der fik høje karakterer, er der ikke tilsvarende en længerevarende positiv effekt. Der er en tendens, men den er ikke signifikant.«

Hendes datamateriale stammer fra de tidlige 1980'ere – generationen født i 1967. På spørgsmålet om, hvorvidt resultaterne kan overføres til debatten om karaktergivning i dag og til en dansk kontekst, lyder svaret:

»Systemet var mere nænsomt dengang i 80'erne, hvad angår karakterer. Så effekten kunne faktisk være større i dag. Men i bund og grund gør det formentlig ingen forskel. Undersøgelsen viser effekten af at blive testet og få karakterer for sine præstationer i skolen. Det er en tidløs og global effekt, som ikke kun gælder i Sverige, men som vil se nogenlunde lige sådan ud, hvis vi gennemførte et lignende studie i dag i Danmark eller i USA eller et helt andet sted,« fastslår Alli Klapp.

Hun har i samme studie undersøgt sammenhængen mellem socioøkonomi og karaktergivningens længerevarende effekt. Hun har

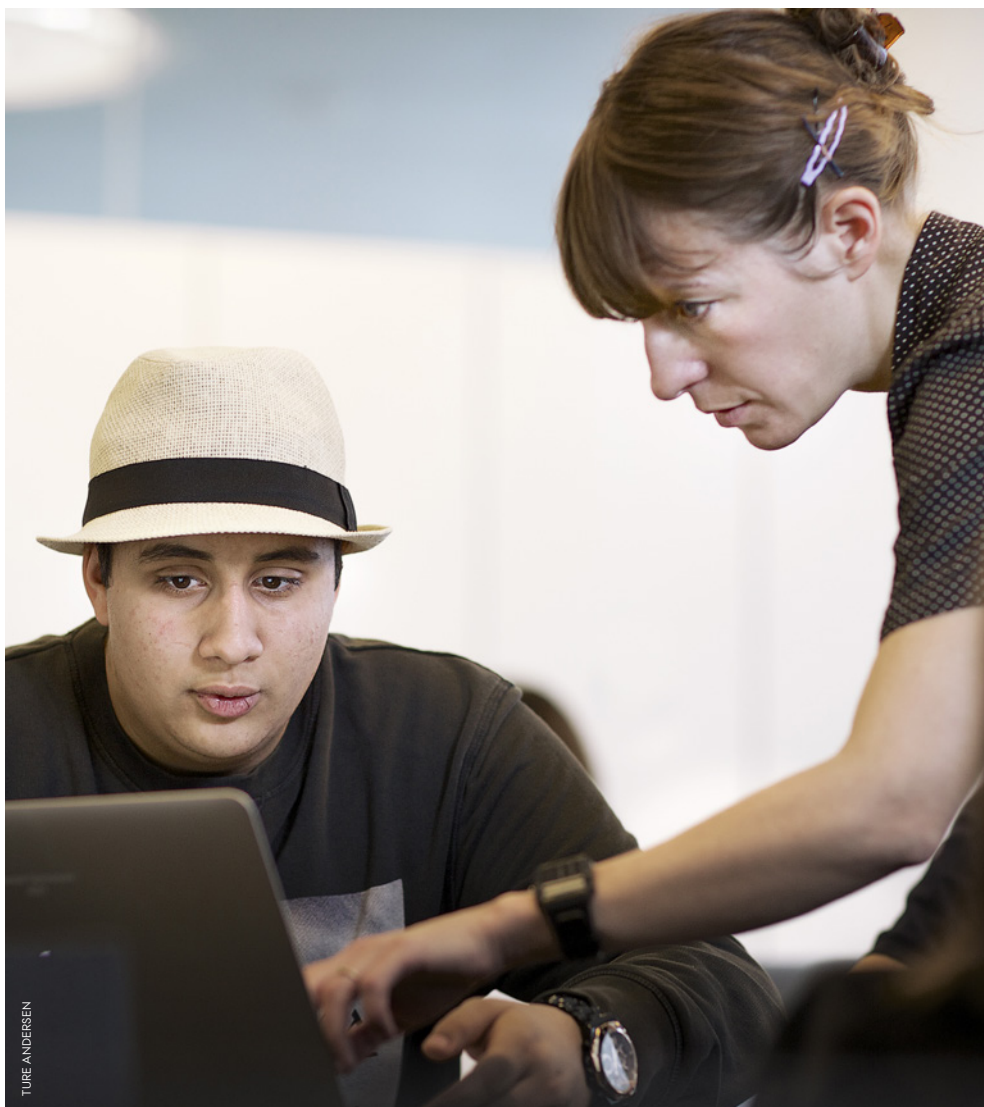
bl.a. set på forældrenes arbejde, uddannelse og løn. Men modsat hvad man måske kunne forvente, er der ingen tydelig sammenhæng.

»Socioøkonomisk baggrund spiller ikke den store rolle for, hvordan eleverne bliver påvirket af karakterer. At blive testet og vurderet påvirker alle børn, uanset hvilken baggrund de kommer fra. Måske kan man endda forestille sig, at elever fra ressourcerstærke familier, hvor forældrene har lange uddannelser, føler et større pres hjemmefra i forhold til at opnå høje karakterer. Lykkes det ikke, går det ud over selvtilliden,« vurderer Alli Klapp.

Konkurrencestaten præger skolen

Karakterjagten blandt de unge tyder på, at konkurrencestaten har sat sit præg på skolen og i særdeleshed på gymnasierne. Kristine Kousholt ser da også, at måderne vi evaluerer på, siger noget om måderne, hvorpå vi som samfund – ikke mindst politikerne – tænker børn, læring og udvikling.

»Evalueringmetoder er ikke neutrale og uskyldige, men indbefatter værdier, syns-

SÅDAN PÅVIRKER KARAKTERER ELEVERNE

Karakterer motiverer ikke

I undersøgelsen *The effect of being graded on later achievement: evidence from 13-year olds in Swedish compulsory school* blev en gruppe 6.-klasse-elever, der modtog karakterer, holdt op imod en lige så stor gruppe 6.-klasse-elever, der ikke fik karakterer. I alt indgik 8.558 elever i studiet. Forskerne undersøgte hvilken indflydelse, karaktergivningen i 6. klasse havde på elevernes præstationer året efter i 7. klasse, hvor begge grupper af elever fik karakterer. Det viste sig, at langt de fleste af eleverne enten slet ikke blev påvirket eller blev negativt påvirket af de karakterer, de modtog.

Lave karakterer bremser de unge

I en anden undersøgelse (*Does grading affect educational attainment? A longitudinal study*), et såkaldt longitudinelt studie – dvs. et studie, hvor man har fulgt den samme gruppe mennesker igennem flere år, har forskerne fulgt eleverne, frem til de har eller kunne have færdiggjort en ungdomsuddannelse (18-19 år). Resultaterne viser, at nogle af dem, der fik lave karakterer i grundskolen, efter otte år stadig var så mærkede, at de aldrig kom videre i uddannelsessystemet.

»Evalueringemetoder er ikke neutrale og uskyldige, men indbefatter værdier, synspunkter, grundlagsforståelser og holdninger. Enhver evalueringemethode får betydning for den praksis, den måler.«

Lektor **Kristine Kousholt**

punkter, grundlagsforståelser og holdninger. Enhver evalueringemethode får betydning for den praksis, den måler. Samtidig mener jeg ikke, man entydigt og på forhånd kan styre uddannelse ved brug af forskellige typer evaluering. Uddannelsespraksis er ganske sammensat, og ofte får evalueringer forskellige ikke-intenderede mer-betydninger,« siger hun.

Hun mener, at karaktersystemet lægger op til en individualiseringskultur med fokus på den enkeltes præstation målt og vejret i forhold til de andres.

»Vi deler op i individer, niveauer af dygtighed og i dem, der kan, og dem, der ikke kan. Der knytter sig en grundlæggende forståelse om individualisering og differentiering her til,« forklarer hun.

Frans Ørsted Andersen afviser ikke, at konkurrenceelementet kan spille en positiv rolle i forbindelse med læring.

»Mild konkurrence i stærke fællesskaber er godt. Konkurrencen kan bidrage til, at fællesskabet og engagementet udvikler sig. Foregår konkurrencen mellem grupper, styrker det fællesskabet i klassen,« siger han og tilføjer: »Eleverne skal også lære at bære nederlag.«

Alli Klapps undersøgelse kommer også omkring oplevelser med succes og nederlag. Den viser, at succesoplevelser fører til mere læring, mens nederlag demotiverer eleverne.

»For elever, der overrasker sig selv positivt ved at præstere højere, end de selv havde forventet, og som belønning modtager en højere karakter end forventet, kan karakteren styrke den faglige selvtillid og motivere til at præstere endnu bedre næste gang. Omvendt kan den elev, der modtager lavere karakterer end forventet, opleve et dyk i motivationen og i sin faglige selvtillid,« forklarer Alli Klapp.

Hun er også tilhænger af den formative evalueringemethode, men hun udelukker ikke, at kombinationen af formativ evaluering og

karakterer kan fungere. Hun mener dog, vi bør holde os til rene formative evalueringer i grundskolen, mens karaktergivning skal vente til ungdomsuddannelserne.

»Det er problematisk at bruge karakterer som motivationsfaktor i grundskolen. Det viser forskningen og vores undersøgelse tydeligt. Efter min mening bør vi vente med karaktergivning, til det virkelig er nødvendigt. Og det vil være passende først at introducere den på ungdomsuddannelserne.«

Karakterer forudser dropout

Når hun mener, at karakterer er nødvendige på ungdomsuddannelserne, læner hun sig op ad flere undersøgelser, der dokumenterer, at karakterer i gymnasiet kan forudsige, i hvor høj grad studerende lykkes eller ikke lykkes på deres videregående uddannelser.

»Karakterer er trods alt det bedste selektionsværktøj, vi har,« siger hun og henviser til svenske undersøgelser, der dokumenterer, at de, der har høje karakterer fra gymnasiet, også klarer sig bedre og har mindre frafald på de videregående uddannelser. Det samme viser en dansk undersøgelse fra Danmarks Evalueringinstitut fra marts 2015, som dokumenterer, at unge med lave gymnasiekarakterer har langt sværere ved at klare sig godt igennem en universitetsuddannelse: De falder oftere fra, de præstere dårligere fagligt, og de bliver hyppigere ledige efter endt uddannelse.

Omvendt henviser Frans Ørsted Andersen til Syddansk Universitet, der har gode erfaringer med meget kvalitative kvote 2-optagelsessamtaler.

»SDU har færre studerende, der falder fra studiet, end tidligere. Netop fordi man via samtalerne sikrer sig, at det er de mest motiverede, der kommer ind på studiet, og ikke bare dem, der har gennemsnittet til det.«

Billedet er med andre ord stadig broget, og diskussionen 'for eller imod karakterer' kører formentlig lidt tid endnu. Det væsentlige i den fremadrettede diskussion må være at fokusere på, hvad karakterer kan, og hvad de ikke kan, og ikke mindst hvilke nye evalueringerformer, der skal tage over dér, hvor karaktererne ikke rækker. ■

FRANS ØRSTED ANDERSEN

Lektor ved DPU, Aarhus Universitet. Forsker i folkeskolen, læring, motivation og flow. Han har desuden forsket i det finske skolesystem. Senest er han aktuel med bogudgivelsen *Pædagogik på kanten*.

KRISTINE KOUSHOLT

Lektor ved DPU, Aarhus Universitet. Hun forsker bl.a. i evalueringsspraksis og test i folkeskolen. I sit ph.d.-projekt fra 2009 undersøgte hun, hvad folkeskolens evalueringsspraksis betyder for børns læring og fællesskaber.

ALLI KLAPP

Post.doc i pædagogik ved Göteborg Universitet og forsker bl.a. i karaktergivning. Hun har udgivet flere videnskabelige artikler om effekter af karaktergivning.

UDDANNELSESVIDENSKAB PÅ DPU

De første kandidater fra kandidatuddannelsen i uddannelsesvidenskab er dimitteret. 34 af årets nye kandidater fra DPU kan kalde sig cand.soc. i uddannelsesvidenskab.

“Kandidaterne i uddannelsesvidenskab kan løfte det danske vidensamfund gennem deres dobbelte blik på uddannelse. På den ene side har de blik for de menneskelige, dannelsesmæssige, pædagogiske og didaktiske dimensioner af uddannelse. På den anden side har de blik for de samfunds- og styringsmæssige funktioner, der er forbundet med at udvikle og drive uddannelse, både nationalt og globalt”

Sådan sagde afdelingsleder for uddannelsesvidenskab på DPU, lektor Pia Bramming i sin tale til dimittenderne.

De nye kandidater har taget deres uddannelse på baggrund af en bachelor i uddannelsesvidenskab, en anden universitetsbachelor eller en professionsbachelor. Vil du med på et af de næste hold?

Der er ansøgningsfrist til kandidatuddannelsen 1. april.
Hvis du har udenlandsk uddannelsesbaggrund, er fristen 15. marts.

Læs mere på kandidat.au.dk/uddannelsesvidenskab

AARHUS
UNIVERSITET

DPU

12-TALS-PIGER:

DA DET BLEV ET PROBLEM AT KLARE SIG GODT I SKOLEN

Debatten om 12-tals-piger raser. Er de hårdtarbejdende og højtpresterende elever, nikkedukkestræbere eller unge i et umenneskeligt pres? Eller er de helt enkelt fremtidens kloge hoveder?

O rdet 12-tals-dreng findes ikke. Substantivet tolv-tals-pige eller 12-tals-pige findes til gengæld i ordbogen 'Nye ord i dansk'. En af de første gange, begrebet blev brugt, var den 19. november 2011, hvor der i Politikens spalter stod 'de flittige 12-tals-piger, der aldrig føler, at de gør det godt nok'. Fra sin spæde start som begreb kobles de såkaldte 12-tals-piger altså sammen med en usund overpræstation. Men er retorikken i virkeligheden et forsøg på at mistænkeliggøre de dygtige og kloge piger og betvivle, at piger kan være geniale ved at gøre dem forkerte? Eller mistrives mange af de højtpræsterende piger rent faktisk?

Professor i socialantropologi Rane Willerslev spruttede nyt liv i debatten, da han i august leverede følgende bredside – også i Politiken: »De seneste årtier har vi i Danmark opdyrket en korrekthetskultur, der gennemsyrrer hele skole- og uddannelsessystemet. Resultatet er en generation af 12-tals-piger af både han- og hunkøn, der nu er på vej ind på universiteterne, og som kan give alle de korrekte svar på undervisernes spørgsmål. Men Danmark har sgu ikke brug for pæne 12-tals-piger. Vi har brug for nogle skøre hjerner, der kan tænke vildt og skabe nybrud inden for forskningen og samfundslivet.«

Dygtig på den forkerte måde

Professor i socialpsykologi og kønsforsker ved DPU, Aarhus Universitet, Dorte Marie Søndergaard bliver provokeret af klicheerne om 12-tals-piger.

»Begrebet 12-tals-piger er en meget grov generalisering, som antyder, at alle piger, der får 12, nu skal tænke på sig selv som problematiske og ukreative i stedet for at være stolte over, at de er dygtige. Rane Willerslev kalder det godt nok 12-tals-piger *m/k*, men det ændrer ikke ved, at problematiseringen knytter sig til kvindeskønnet,« siger Dorte Marie Søndergaard, der påpeger, at pigernes dygtighed på den måde bliver gjort trivial.

»De her elever er dygtige, og ligesom dygtige elever af det andet køn har de vel en glæde ved at lære, vide og kunne noget. De burde være stolte af det, de opnår, men i stedet hedder det så, at de som piger kan tingene på en *forkert* måde. De er godt nok dygtige, men eftersom de altså er af hunkøn, så er de dygtige på en ikke kreativ eller innovativ måde. Der bliver samtidig lavet en negativ spejling af noget, som vi rent faktisk beder eleverne om: At klare sig godt. Men når de så klarer sig

godt i skolen, fortæller vi dem, at de klarer sig godt på en forkert måde. De bliver altså mødt af modsætningsfulde forventninger, og det er noget, man kan få det ret dårligt af,« siger hun og pointerer, at der desuden kan være særdeles gode grunde til, at mange både unge kvinder og mænd slider i det med bøgerne og går efter høje karakterer:

»Årsagen til, at de knokler så meget, er jo, at de gerne vil ind og læse nogle fag, som kræver, at de har et højt snit. Vi har en uddannelsespolitisk dagsorden, hvor der bliver skåret i f.eks. humaniora, og hvor nogle har en interesse i at begrænse pladserne på medicinstudiet, selvom der mangler læger. Det er eksempler på fag, som mange af de her unge gerne vil læse. Derfor knokler de. Det er unge mennesker, som har en interesse og nogle mål, de forfølger,« siger Dorte Marie Søndergaard.

Dreng går også op i skolen

Karen Egedal Andreasen er lektor ved Institut for Læring og Filosofi ved Aalborg Universitet. Hun skrev for nogle år siden ph.d.-afhandling om køn og karakterer og interviewede i den forbindelse 60 elever i 9.

klasse – 30 drenge og 30 piger. De sygeligt hårdtarbejdende og selvdestruktive 12-tals-piger er ikke et billede, hun genkender.

»Det er en debat med en skæv betoning. Man er tilsyneladende meget optaget af, at der skulle være et særligt pige-problem. Men min forskning viser, at drenge og piger ligner hinanden rigtig meget. Jeg interviewede mange piger. Nogle var meget ambitiøse, andre mindre. Men jeg oplevede ikke nogen som sygeligt optagede af deres præstationer. Til gengæld mødte jeg både drenge og piger, der gik op i deres skole og gerne ville bruge mange timer på lektier, og havde det fint med det. Jeg har svært ved at se, at elevers ønske om at præstere godt skulle være et kønsproblem. Det er i højere grad udtryk for den præstationskultur, der i stigende grad har vundet frem i folkeskolen de sidste 15-20 år,« konstaterer hun.

Og så er der selvfølgelig også en social dimension.

»Elevernes præstationer har fortsat i langt højere grad noget med social baggrund end med køn at gøre. Jo mere uddannelse familien har, jo bedre karakterer får eleven.«

PIGERNE LØBER MED 12-TALLERNE – FUP ELLER FAKTA?

Kigger man i Undervisningsministeriets Databank på karaktergennemsnittet ved de afsluttende prøver i folkeskolen og ved eksamenerne i gymnasiet er svaret, at flere piger end drenge får 12.

Ud af de tæt på en halv million karakterer, der i sommeren 2014 blev givet ved **folkeskolens prøver** i dansk, engelsk, matematik og fysik var 63.873 12-taller.

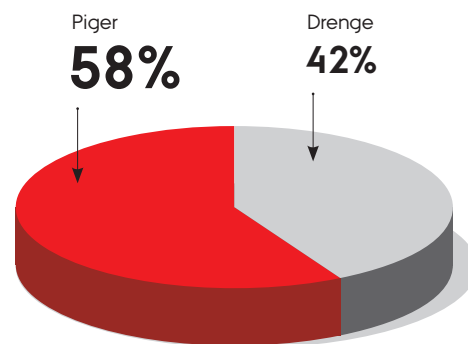
58 % af dem gik til pigerne og 42 % til drengene.

Ved eksamensresultaterne i **gymnasiet** er billedet nøjagtigt det samme. Kigger man på eksamenskaraktererne for fagene dansk, engelsk og

matematik i gymnasiet (tallene dækker både stx, hf, hhx, htx og studenterkurser, red.), blev der i sommeren 2014 uddelt 40.624 12-taller ud af den samlede

pulje på 412.837 karakterer. **58 % af 12-tallerne havnede på pigers eksamensbeviser, mens 42 % af 12-tallerne gik til drenge.**

Fordeling af 12-tal på eksamensbeviser

»Deres identitet er, at de er den *superdygtige*. De er i et krydspres. For det er ikke nok bare at være dygtig og klog. Det ekstra pres består i, at de skal bære på flere epokers positioneringer af piger.«

Adjunkt **Helle Rabøl Hansen**

Prøver favoriserer pigerne

Ser man på det samlede gennemsnit ved folkeskolens prøver over de sidste 15 år, ligger drengene systematisk lavere end pigerne i alle fag undtagen matematisk problemløsning og matematiske færdigheder (Se faktaboks). Største forskel er i mundtlig dansk, hvor drengene i 2014 i gennemsnit høstede 6,9, mens pigerne gennemsnitligt lå på 8,6. Det kan være fordi, pigerne i højere grad lever op til de krav, der bliver stillet, men det kan også skyldes, at prøverne i folkeskolens ældste klasser ofte har en form, der favoriserer pigerne, pointerer Karen Egedal Andreasen.

»Indholdet i prøverne og selve prøveformen betoner i høj grad den sproglige og den mundtlige dimension. Det er ofte netop de discipliner, hvor mange piger er stærke. På den måde diskriminerer prøvesystemet, fordi det favoriserer pigerne. Prøveformen betyder utroligt meget. F.eks. kan prøver i multiple choice-form eller prøver, som har et mere praktisk eller naturvidenskabeligt indhold, i højere grad være til drengenes fordel,« siger hun.

Piger hævder sig ikke

Forskellene på drenge og pigers tilgang til skolen og karakterer handler primært om den måde, de to køn generelt relaterer sig til hinanden på i grupper, viser Karen Egedal Andreasens forskning. I mange drengegrupper måler de sig meget op mod hinanden og er optagede af, hvem der er den bedste. Det kan være i de enkelte fag, men hvis det ikke lige lykkes, så har de andre strategier. De kan skabe sig en identitet som nogle, der er gode til sport, computerspil, musik eller andre fritidsinteresser, eller simpelthen som nogle der ikke går op i skolen.

»Hvis ens karakterer nu ikke er høje nok, vil nogle drenge positionere sig modsat, så de f.eks. ser det som en del af deres identitet *ikke* at være blandt de fagligt dygtige i klassen,« siger hun.

I mange pige-grupper har Karen Egedal Andreasen til gengæld konstateret en modsat tendens. Her er det ofte ikke accepteret, at man viser sig frem og hævder sig. I stedet handler det om at høre til gruppen og være som de andre. Ofte bliver det sådan, at det er en værdi i gruppen at gøre noget ud af skolearbejdet, bruge tid på lektier og for-

bedre sine præstationer. I et af interviewene siger en pige:

»Jeg tror ikke så meget, man konkurrerer. Jeg tror mere, man sammenligner lidt, sådan ok, hun fik alligevel en karakter højere end mig, så kunne det godt være, at man alligevel skulle tage sig sammen – ikke for at konkurrere, men for at følge med niveauet i klassen.«

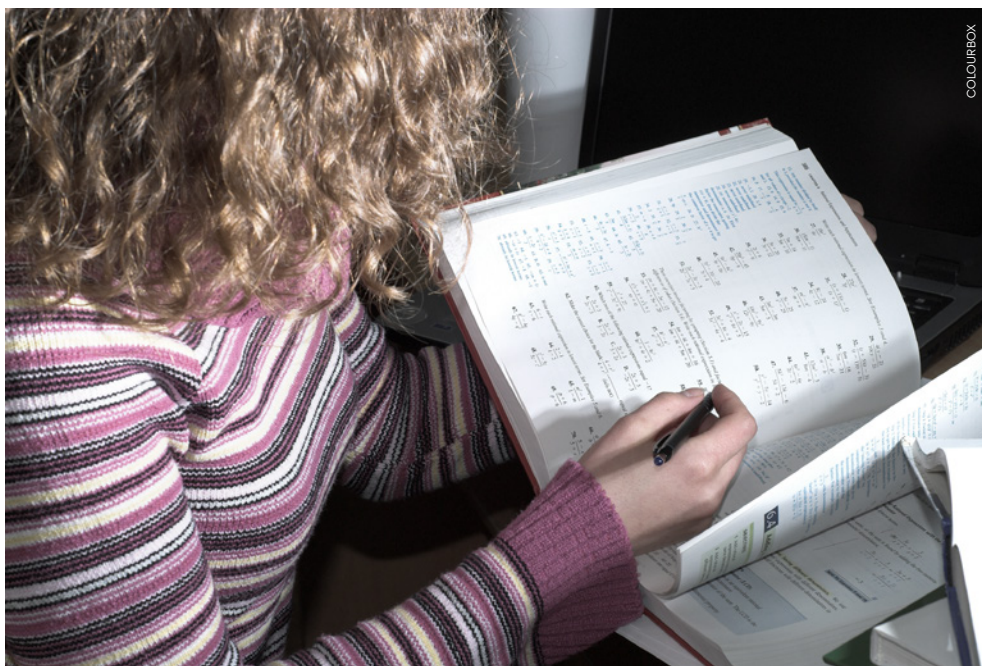
Mange piger har altså i kraft af gruppen et stærkt incitament til at arbejde hårdt, så de undgår at føle sig ringere end de andre, og for derved at sikre deres tilhørsforhold til gruppen. >

Piger i pres

Adjunkt på DPU, Aarhus Universitet, Helle Rabøl Hansen anerkender, at præstationskrav kan presse både drenge og piger. Men hun mener, at der gælder nogle ekstra forhold for pigerne, som er historisk betingede. I forbindelse med et større forskningsprojekt er hun stødt på en gruppe højt præsterende piger, som knækker under deres egne og omgivelsernes præstationskrav. Hun kalder dem 'piger i pres'. Det er umiddelbart velfungerende piger, som ender med at skære i sig selv og får angst,

depressioner eller spiseforstyrrelser. Det er piger, som i årevis har været under voldsomt pres og f.eks. har vænnet sig til at være på beroligende medicin, når de skal til prøver.

»De går i folkeskolens ældste klasser eller i gymnasiet og har været under pres i så mange år, at de til sidst knækker af det. Deres identitet er, at de er *den superdygtige*. De er i et krydspres. For det er ikke nok bare at være dygtig og klog. Det ekstra pres består i, at de skal bære på flere epokers positioneringer af piger,« fortæller Helle Rabøl Hansen.

Presset på pigerne kan både komme fra dem selv, deres familie eller fra veninder. Hun understreger, at der selvfølgelig også kan være drenge, der befinder sig i det krydspres og mistrives med alt for høje forventninger til sig selv. Men i modsætning til sine to forskerkolleger mener hun, at der er tale om en særlig pige-problematik.

»Jeg fastholder, at der er en kønsproblematik her, som trækker tråde bagud historisk. Det er en problematik, som handler om alt det, vi forventer, man som kvinde skal kunne. Og forventningerne bliver ved med at stige. Der kommer konstant flere forventninger til pigerne, uden at der bliver taget noget væk. Kvindefiguren fremstilles som sexet, attraktiv supermor, der laver hjemmebagte speltboller og chokolademousse, er sød over for andre, og som samtidig skal være fagligt hammerdygtig og udvise lederegenskaber. Når jeg siger det, bringer det sindene i kog, for køn er eksplosivt stof. Jeg har set de her piger i pres og deres lidelser helt tæt på, og jeg mener, at jeg er forpligtet til at bringe den empiri frem,« siger hun.

Men det er jo langt fra alle dygtige piger, der er i pres. Mange højtpræsterende piger og forskellige samfundsdebattører giver udtryk for, at de oplever debatten om 12-tals-piger som en hetz. Og man kan vel sagtens trives og være dygtig i skolen uden at være selvdestruktiv og ukreativ?

»Det er også derfor, jeg ikke bruger begrebet 12-tals-piger og i stedet bruger betegnelsen pi-

KARAKTERGENNEMSNIET, BUNDNE PRØVEFAG 9. KLASSE, FORDELT PÅ KØN

2013/2014

		I alt	Drenge	Piger
Dansk	Læsning	6,4	5,9	7,0
	Mundtlig	7,7	6,9	8,6
	Retskrivning	6,2	5,6	6,9
	Skriftlig	6,6	5,8	7,4
Engelsk	Mundtlig	7,7	7,5	7,9
Fysik/kemi	Praktisk/mundtlig	6,6	6,4	6,8
Matematik	Matematisk problemløsning	6,3	6,4	6,2
	Matematiske færdigheder	6,8	7,2	6,5

Kilde: Styrelsen for It og Læring. // Elever i folkeskoler, frie grundskoler, efterskoler og kommunale ungdomsskoler indgår. Specialklasseelever og privatister indgår ikke.

»Jeg har svært ved at se, at elevers ønske om at præstere godt skulle være et kønsproblem. Det er i højere grad udtryk for den præstationskultur, der i stigende grad har vundet frem i folkeskolen de sidste 15-20 år.«

Lektor Karen Egedal Andreasen

»De her elever er dygtige, og ligesom dygtige elever af det andet køn har de vel en glæde ved at lære, vide og kunne noget. De burde være stolte af det, de opnår, men i stedet hedder det så, at de som piger kan tingene på en *forkert* måde.«

Professor **Dorte Marie Søndergaard**

ger i pres. For det er overhovedet ikke 12-tal-lerne, der er problematiske. Det er *presset* på pigerne. Jeg problematiserer ikke det at være dygtig. Det er fint, at man kan klare sig godt i skolen og have det godt med det, men vi skal også være opmærksomme på dilemmaerne,« siger Helle Rabøl Hansen og tilføjer:

»Der er også noget samfundsdiagnostik i det her. Vi er et højt præsterende samfund. Det risler ned til børnene, og så kommer der et ekstra pres på pigerne på grund af de særlige betingelser og de forventninger, der er til piger,« forklarer hun.

Konsekvensen er, at pigerne afskærer sig selv fra det helt almindelige ungdomsliv.

»De har skruet alt af for at kunne præstere, men pludselig kan de heller ikke det mere,« siger hun.

Den nørdede fessor kan kun være dreng

Men hvorfor skulle piger være særligt følsomme over for præstations- og karakterpresset?

Forklaringen ligger i krydspreset.

»Pigerne skal hele tiden præstere på mange forskellige parametre. Meget firkantet forklaret er det mere legitimt for en dreng at få lov at være i verden som en nørdet fessorstype, der lugter lidt af sved. Men du kan ikke være en højt præsterende pige, som lugter af sved og skruer alt det sociale af. Pigerne oplever, at de bliver nødt til at spille på alle strenge, og det er et stort pres,« siger Helle Rabøl Hansen.

Hendes bud på, hvordan vi får mindsket presset på de udsatte piger, er at udvikle langt flere 'fælles tredjer'. Et fælles tredje er noget eleverne er fælles om i klassen, noget de skaber sammen, og som de har et fælles tilhørsforhold til. Fokus skal med andre ord være på kollektive processer i skolen, hvor det i dag i stigende grad handler om den enkelte elevs præstationer.

»Når vi ikke har et fælles tredje, overlader vi det til individet selv at komme igennem skolen. Flere 'fælles tredjer' vil være med til at løfte bagagen fra pigernes skuldre, så de ikke altid er alene i det her. Det er et spørgsmål om at rive de her piger ud af det individualiserede studerekammer. Det her handler ikke om, at man ikke må være højt begavet eller præstere, det handler om, at vi skal sørge for, at folk ikke går i knæ af at gå i skole,« siger Helle Rabøl Hansen.

Livmoren skrumper, når hjernen vokser

Vi slutter, hvor vi begyndte: Hos kønsforsker Dorte Marie Søndergaard. Hun understreger, at man selvfølgelig skal tage det alvorligt, at der blandt dygtige drenge og piger er nogle, der mistrives.

»Vanskelighederne opstår dér, hvor nogen opfinder en kategori som '12-tals-piger' til at sætte alle dygtige piger i bås som problematiske – både problematiske i forhold til samfundets behov gennem en påstand om, at de ikke er kreative, og i forhold til deres egen sundhed med en påstand om, at de alle lider ved at præstere,« siger hun.

Debatten giver hende associationer til beskrivelserne i Bente Rosenbecks bog 'Har videnskaben køn?' fra 2014. Bogen beskriver blandt andet situationen, da de første kvinder søgte ind på universiteterne, og den højprofilerede Harvard-forsker Edward Clark i 1870'erne havde en teori om, at kvinder ikke både kunne udvikle deres hjerne og deres forplantningsorganer på samme tid. Anbefalingen var derfor, at kvinderne burde satse på at udvikle deres livmor og æggestokke frem for at spille energien på at blive akademikere på universitetet.

»Dengang mente man, at kvinder ikke skulle gå på universitetet, for hvis de udviklede deres hjerner, så skrumpede deres livmor. Senere diskuterede man som bekendt, om kvinder var gode nok til at komme på universitetet. Det var de selvfølgelig. Nu ser vi en masse unge kvinder, der er superdygtige og ambitiøse, og så finder nogle en ny måde at problematisere dem på blandt andet ved at sige, at de overperformer og præstere på den forkerte måde,« siger Dorte Marie Søndergaard. ■

PIGER OG DRENGE DER FÅR FOR MEGET OG FOR LIDT SKOLE

I forbindelse med sin forskning om udsathed i skolen og gymnasiet er Helle Rabøl Hansen stødt på to arketyper af elever, som begge vender skolen ryggen, men af vidt forskellige årsager. Hun kalder dem *piger i pres* og *taberdrenge*.

Piger i pres

Piger i pres er dygtige, men i social mistrivsel, fordi de forsøger at leve op til alles forventninger om at være dygtige, empatiske, sexede og kloge. Presset øges internt i pigegrupperne. Konsekvensen er, at der sidder en gruppe højtpræsterende piger på nervemedicin, der er ensomme, har angst, spiseforstyrrelser eller depressioner og gør skade på sig selv. Det er piger, som bukker under for presset og i værste fald helt må droppe skolen og det at læse videre.

Taberdrenge

På samme måde er der en stor gruppe drenge i skolemistrivsel. Deres problem er imidlertid omvendt: Hvor pigerne får en overdosis skole og præstation, får disse drenge for lidt skole. Det er drenge, som afskyr skolen og i stedet dyrker livet på gaden f.eks. ved at være med i bander eller andre radikale grupper.

KAREN EGEDAL ANDREASEN

Lektor ved Institut for Læring og Filosofi på Aalborg Universitet. Har skrevet ph.d.-afhandling om køn og karakterer.

DORTE MARIE SØNDERGAARD

Professor i socialpsykologi ved DPU, Aarhus Universitet. Forsker i sociale og subjektive tilblivelsesprocesser, in- og eksklusion samt mobning blandt børn og unge i og uden for skoler og institutioner.

HELLE RABØL HANSEN

Adjunkt ved DPU, Aarhus Universitet. Har beskæftiget sig med mobning og udstødselsprocesser siden 1998. Har skrevet ph.d.-afhandling om lærerliv og elevmobning.

KARAKTERER DUMPER SOM SORTERINGSVÆRKTØJ

To statistikforskere vender tommelfingeren nedad til de nye karakterkrav til ungdomsuddannelserne. Det er for tidligt at dele de unge op i dem, der kan få en uddannelse, og dem, der ikke kan, og hverken karakterer eller afgangsprøve er gearet til det.

Af VIBE MIDDELBOE

At indføre karaktereren 2 i dansk og matematik som adgangsbillet til erhvervsuddannelserne er uetisk. Sådan lyder den kontante melding fra Inge Henningsen, der er lektor emerita i statistik på Københavns Universitet. Ifølge hende har man ikke taget højde for hvor mange unge, der vil blive ramt af de nye krav,

som trådte i kraft i sommeren 2015. Politikere har heller ikke skelet til, at man udelukker nogle unge fra at tage en uddannelse, som de faktisk ville kunne have gennemført.

Tallene taler ellers deres klare sprog: 19 % af alle dem, der fuldførte en erhvervsuddannelse i 2011, havde ikke 2 i gennemsnit i dansk og matematik fra grundskolens afgangsprøve. Det viser tal fra Danmarks Statistik, som tænketanken Kraka har analyseret i 2013.

»Med de indførte krav går samfundet glip af en femtedel af en årgang på erhvervsuddannelserne, og det var vel ikke meningen. Det sender også et signal til de unge om, at uddannelse ikke er noget for dem – og hvad skal de så?« spørger Inge Henningsen.

Indirekte diskriminerende

En analyse fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråd fra 2014 viser, at det i særlig grad

»Med de indførte krav går samfundet glip af en femtedel af en årgang på erhvervsuddannelserne, og det var vel ikke meningen. Det sender også et signal til de unge om, at uddannelse ikke er noget for dem – og hvad skal de så?«

Lektor Inge Henningsen

er unge med anden etnisk baggrund, der bliver udelukket fra at blive optaget på en erhvervsuddannelse på grund af de nye krav. Det har fået Inge Henningsen op af stolen:

»Med kravene diskriminerer vi indirekte unge med anden kulturel og sproglig baggrund end dansk. Et er, at de generelt får lavere karakterer end unge med dansk baggrund. Det er ikke i sig selv diskriminerende. Disse unge gennemfører trods lave karakterer en erhvervsuddannelse i højere grad end etnisk danske unge med tilsvarende lave karakterer. Og når man kan se, hvor dårlige karakterer er til at forudsige, om man kan gennemføre en uddannelse, er det jo en unødvendig og diskriminerende barriere,« siger Inge Henningsen.

Hun finder det både uretfærdigt og ulogisk, at man på forhånd udelukker nogen, som godt kan gennemføre, fra at tage en uddannelse efter grundskolen. »Det hænger ikke sammen med, at vi som samfund ønsker, at så mange som muligt uddanner sig, og slet ikke når vi har brug for flere med en erhvervsuddannelse,« siger hun.

Køber ikke argumenter

Argumenterne for at indføre adgangskravet giver hun ikke meget for.

»Man håber på, at de nye adgangskrav kan forebygge det store frafald, der i årevis har været på erhvervsuddannelserne. Men ifølge Krakas undersøgelse fra 2013 vil det nye karakterkrav kun kunne sænke frafaldet marginalt,« siger hun og tilføjer: »Politikere og organisationer har været ude med forudsigel-

ser om, at det vil hæve niveauet på uddannelserne. Men hvem har sagt, at de SOSU-assisterede, elektrikere og murere, der er blevet uddannet indtil nu, ikke er gode nok?«

Argumentet om, at karakterkravet tilfører uddannelserne mere prestige, er uforskammet over for dem, som udelukkes, mener Inge Henningsen.

»For dem, det handler om, kan det blive afgørende for, om de får en uddannelse eller ender som ufaglærte. Så er det som en våd klud i ansigtet at tale om prestige,« siger hun.

Karakterer er unøjagtige

Da man vedtog reformen af erhvervsskoleområdet i 2014 og indførte det nuværende adgangskrav, aftalte politikerne samtidig, at der skal indføres karakterkrav til gymnasiet. Forhandlingerne strandede inden valget, men diskussionen om adgangskrav til gymnasiet er nu blusset op igen. Partierne er uenige om, hvad kravet skal være.

Hvis man spørger Peter Allerup, der er professor i uddannelsesstatistik på DPU, Aarhus Universitet, lyder hans råd til politikerne, at de bør være forsigtige med at sætte barren for højt. Gennem årene har han blandt andet forsket i tests og grundskolens afgangsprøver. I 2013 kom han sammen med nogle kollegaer frem til, at hverken PISA-tests i læsning og matematik eller afgangskaraktererne i dansk og matematik kan forudsige, hvorvidt et ungt menneske gennemfører en ungdomsuddannelse. Han påpeger desuden, at en karakter er et usikkert måleværktøj.

»Politikerne skal passe på med at have for stor tillid til karaktersystemet. Man kan ikke måle en elevs kunnen på samme måde, som man måler noget med en lineal. Men når man nu har valgt at sortere ud fra karakterer, så håber jeg, at politikerne vil gøre det med respekt for den usikkerhed, der er ved systemet. For skal en dreng eller pige på 15 år have afgjort sin fremtid så tidligt på baggrund af et så upræcist redskab som en karakter?« spørger Peter Allerup.

Inge Henningsen peger også på afgangsprøverne som et potentielt problem. For tester de overhovedet noget relevant?

»Vil man sortere de unge ud fra karakterer, må man sørge for, at de bliver målt på noget relevant. Der er ingen klare beskrivelser af, hvad man skal kunne for at gennemføre en erhvervsfaglig uddannelse. Det varierer også meget fra fag til fag,« siger hun.

Hun påpeger, at afgangsprøvernes udformning ikke er blevet ændret, nu hvor de er blevet såkaldte *high stakes*-prøver – altså prøver, hvor der er meget på spil.

DISSE FAGLÆRTE GÅR SAMFUNDET GLIP AF

29 % af dem, der fuldførte en social- og sundhedsuddannelse i 2011, opfyldte ikke de nye krav: 2 i dansk og matematik fra enten 9. eller 10. klasse

Inden for det pædagogiske område, jern og metal, bygge og anlæg, levnedsmiddel og jordbrug var det ca. 20 %, der gennemførte uden at opfylde kravene

Tallet var ca. 13 % for handel og kontor, grafisk og teknik og industri

Kilde: Umiddelbare konsekvenser af at indføre karakterer på erhvervsuddannelser. Analyse, Kraka, 2013

TESTS OG PRØVER KAN IKKE FORUDSIGE GENNEMFØRELSE

Professor i uddannelsesstatistik Peter Allerup fra DPU, Aarhus Universitet, har i 2013 undersøgt, hvor godt PISA-tests og 9. klasses afgangskarakterer i dansk og matematik kan forudsige, om eleverne gennemfører en ungdomsuddannelse.

Undersøgelsen, der er foretaget blandt de 2.300 københavnske unge, der forlod 9. klasse i 2007, pegede på, at tests og karakterer som enkeltfaktorer ikke kan bruges til at sige noget om dette.

Undersøgelsen viser blandt andet, at 16 % af en københavnsk årgang forlader grundskolen uden et gennemsnit på 2 i dansk og matematik. Alligevel er hele 47 % af dem enten i gang med eller har afsluttet en ungdomsuddannelse 4½ år efter.

Kilde: Unges valg og fravalg i ungdomsuddannelserne. Rapport, DPU, Aarhus Universitet, 2013

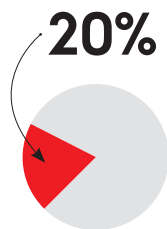
SÅ MANGE FÅR IKKE EN STUDENTERHUE EFTER DE NYE OPTAGELSESKRAV

Peter Allerup har regnet på, hvad det kommer til at betyde for antallet af optagne på de gymnasiale uddannelser, alt efter om adgangskravet bliver 2, 4 eller 7. Ser man på de unge, der i 2007 blev optaget på de gymnasiale uddannelser, ville et krav i både dansk og matematik på:

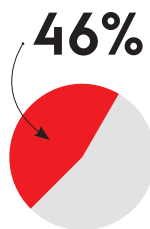
Karakteren 2 have hindret **5 %** i at blive optaget

Karakteren 4 have hindret **20 %** i at blive optaget

Karakteren 7 have hindret **46 %** i at blive optaget

Kilde: Unges valg og fravalg i ungdomsuddannelserne. Rapport, DPU, Aarhus Universitet, 2013

»I afgangsprøven i matematik er der for eksempel kun få spørgsmål, som afgør, om en elev har bestået i matematik, og det er tilfældigt, om de er inden for eksempelvis geometri, forholdstal eller sandsynlighedsregning. Karakteren 2 bliver givet på et meget spinkelt grundlag i forhold til den betydning, den har fået,« siger hun.

Forudser krumspring

Men hvorfor bruge karakterer til at sortere ud fra, hvis de både er usikre måleinstrumenter og ikke kan forudsige, om man fuldfører uddannelsen? Fordi det er en nem løsning, mener Peter Allerup.

»Jeg kan godt se en vis fornuft i at forsøge at styre, hvor mange unge der tager hvilke uddannelser. Politikerne har forskellige knapper at skrue på, og de anser det for billigt og let at administrere karakterer som adgangskrav. Men jeg mener ikke, at de duer som sorteringsværktøj til at afgøre, hvem der skal med på uddannelsesstøtten. For det er jo det, vi gør lige nu: Vi sorterer brutalt i de

unge. Og efterlader dem, som af en eller anden årsag ikke har fået 2 i dansk og matematik, tilbage på perronen,« siger Peter Allerup.

Inge Henningsen forudser, at det ikke bliver helt så let at administrere som forventet.

Kravene kan nemlig skabe nye problemer. Der er i reformen af erhvervsuddannelserne lagt op til, at de dumpede skal have mere undervisning for at forbedre deres niveau, inden de kan optages. Og alt efter hvad adgangskravene bliver til gymnasiet, vil en del af de unge måske gøre alle mulige krumspring for at opfylde dem, ligesom vi i dag ser ved overgangen til de videregående uddannelser. Her tager nogle unge »lette« fag i gymnasiet for at opnå et højt gennemsnit og supplerer bagefter med de mere tunge fag på højere niveauer, som drømmeuddannelsen kræver, fordi karaktererne så ikke tæller med i gennemsnittet.

»De unge - og samfundet - bruger unødigt tid og penge på suppleringskurser. De smarteste af de unge vil forsøge at omgå de barrierer, der i disse år bliver sat op omkring erhvervsuddannelserne og gymnasiet. Andre,

»Vi sorterer brutalt i de unge. Og efterlader dem, som af en eller anden årsag ikke har fået 2 i dansk og matematik, tilbage på perronen.«

Professor Peter Allerup

mindre ressourcestærke unge vil måske hensesynke i apati og tænke: Uddannelse – det er åbenbart ikke noget for mig. Og det til trods for, at en stor del af dem faktisk godt ville have kunnet gennemføre en uddannelse,« siger Inge Henningsen. ■

INGE HENNINGSEN

Lektor emerita i statistik på Københavns Universitet. Hun har gennem mange år arbejdet med køn og uddannelse og har blandt andet forholdt sig kritisk til retorikken omkring »tabdrengene«.

PETER N. ALLERUP

Professor i uddannelsesstatistik på DPU, Aarhus Universitet. Han har i mange år været national koordinator for TIMSS undersøgelserne - *Trends in International Mathematics and Science Study*. Senest har han skrevet et kapitel om PISA og TIMSS i bogen 'Test og prøvelser. Oprindelse, udvikling, aktualitet' (Aalborg Universitetsforlag, 2015)

MASTERUDDANNELSER PÅ DPU

MØD VIRKELIGHEDEN MED VIDEN

Som professionel har du brug for at navigere mellem politiske beslutninger, samfundets forventninger og de konkrete udfordringer, du møder i din hverdag.

En masteruddannelse på DPU giver dig indsigt, perspektiv og den nødvendige viden til at analysere og forandre praksis inden for dit faglige felt.

DPU udbyder forskningsbaserede masteruddannelser inden for skoleudvikling, pædagogik, uddannelse, og ledelse i København og Aarhus.

FIND DIN UDDANNELSE PÅ [EDU.AU.DK/MASTER](https://edu.au.dk/master)

AARHUS
UNIVERSITET
DPU

Jagten på det høje snit modarbejder læring

To forskere advarer om, at vi er ved at uddanne en generation, der bliver god til at træffe karrierestrategiske valg, men misser den faglige udvikling undervejs.

S træbsomme, tilpasningsvillige og kontrollerede. Sådan portrætterede dagbladet Politiken op til folketingsvalget i juni de unge førstegangsvælgere – den samme generation, som i disse år befolker ungdomsuddannelserne og de videregående uddannelser. 'Generation Stoledans', som leder af Center for Ungdomsforskning ved Aalborg Universitet, Noemi Katznelson, kalder dem med henvisning til, at de unge er vokset op med en stærk bevidsthed om, at finanskrisen og globaliseringen betyder konkurrence på jobmarkedet.

Som en af generationens repræsentanter, Rebecca Birch Roulund fra Frederiksberg, udtalte til Politiken:

»Jeg får dagligt mails fra LinkedIn om, at nogen i mit netværk har tilføjet en ny kompetence. Det har stået på, siden jeg gik i 1.g.«

De unge er skolet i at forholde sig strategisk til deres eget liv. Og det får konsekvenser i et uddannelsessystem, hvor der foregår en konstant evaluering via karakterer.

»Ungdomsforskningen har i forskellige undersøgelser vist en generelt stigende mistrivsel blandt unge, og det er også afdækket, at de unge i særlig grad føler sig stressede i forhold til uddannelsesvalg og præstationer i uddannelsessystemet. Det større fokus på karakterer er en af flere måder, hvorpå det kommer til udtryk,« siger Lars Geer Hammershøj, lektor i pædagogisk filosofi ved DPU, Aarhus Universitet. Han forsker blandt andet i dannelse og kreativitet og er i øjeblikket optaget af læringskulturens udvikling i relation til præstationskultur i uddannelsessystemet.

»Der sker noget med læringen, når de studerende bliver meget fokuserede på præstationer i form af testresultater eller

karakterer. På universitetet kan vi se, at de unge nogle gange vælger de lette tekster, hvis de skal dykke ned i en tekst i en større opgave, selvom de ville få mere læring ud af at gå ombord i en sværere tekst. Det samme kan vi se i gymnasiet i elevernes valgfag og i den store AT-opgave. Eleverne gør sig mange strategiske overvejelser omkring, hvordan de sikrer sig de højeste karakterer, og det spiller ind på valgene og ofte på en måde, der faktisk modarbejder læring. Både på ungdomsuddannelserne og de videregående uddannelser kan man se det i en modvilje mod at samarbejde, ligesom det afspejler sig i undervisningen, når eleverne bruger mere energi på at imponere læreren end på at spørge ind til de ting, de ikke forstår.«

Overfladisk læring

I Nordjylland sidder Tanja Miller, der er docent ved UCN, og forsker i karakterers betydning samt udsathed og chanceulighed i uddannelser. Hun er helt enig i, at karakterer skaber en uhensigtsmæssig læringskultur.

»Især i gymnasiet og i folkeskolens ældste klasser har karaktererne stor betydning. Det gør, at eleverne fokuserer på det, vi kalder synlig læring. Det gør læringen mere overfladisk, at man ikke i højere grad tager sig tid til at fordybe sig for fordybelsens egen skyld,« siger Tanja Miller og henviser i den forbindelse til den norskfødte professor i pædagogisk psykologi Steinar Kvale, der skelner mellem dybdelæring og overfladelæring og i sine bøger har argumenteret for, at karakterkulturen understøtter overfladelæring.

I forbindelse med et forskningsprojekt har Tanja Miller interviewet en lang række bedømmende lærere.

»Det viser sig, at de især giver karakterer på baggrund af aktivitet, attitude – og så en smule faglighed. Rigtig meget af karakteren handlede om, hvorvidt eleverne deltog aktivt

»Man vil have gode karakterer, ikke for at fremstå som god, men af angst for at fremstå som en taber. Det er angsten for ikke at leve op til idealet.«

Lektor Lars Geer Hammershøj

i undervisningen og om deres attitude. Det belønner de udadvendte og de elever, der evner at indgå naturligt i spillet mellem lærer og elev, måske fordi de kommer fra et ressourcerstærkt hjem, hvor man får koderne med fra barnsben.«

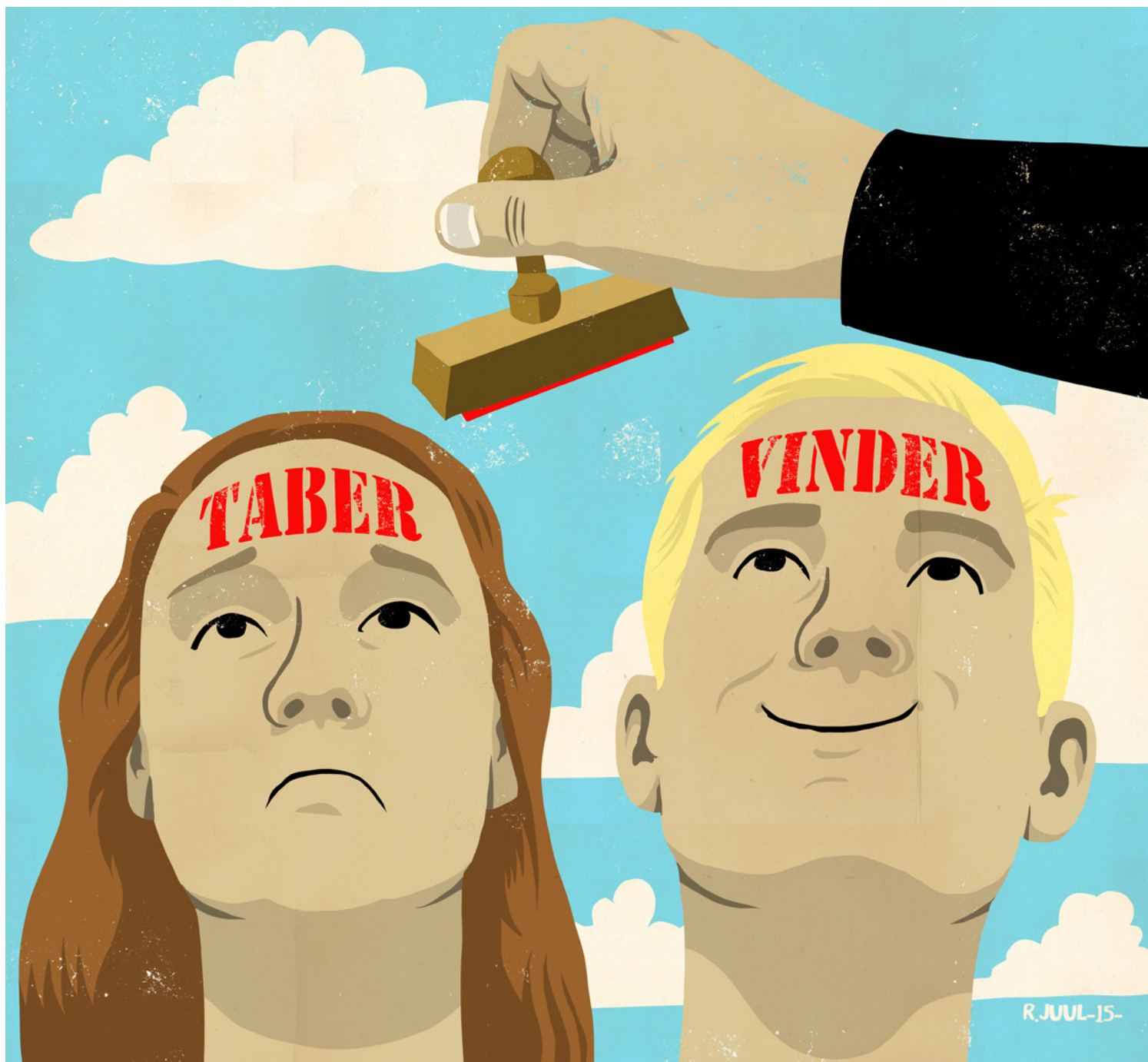
Tanja Millers undersøgelse viste også, at mange lærere forsøger at bruge karaktererne pædagogisk i håbet om at påvirke adfærden:

»Det er imidlertid et risikabelt sats, for eleverne er forskellige, fordi de har forskellige erfaringer med i bagagen. For nogle elever virker en dårlig karakter motiverende. Andre ser den dårlige karakter som en slags stigma, snarere end noget, der kan ændres: »Hvis jeg får et 4-tal, er jeg et 4-tal værd!«

Hun mener, man bør erstatte de standpunktskarakterer, eleverne modtager i løbet af året med bedømmelses- og vejledningssamtaler.

Angst for at fremstå som taber

Men hvorfor er de unge så optagede af at få høje karakterer? Karakterernes betydning for

de videre uddannelsesmuligheder overdrives ofte – for de fleste uddannelser gælder det, at karakterer i middelområdet er adgangsgivende.

»Når man spørger de unge selv, fortæller de, at de vil have gode karakterer for at holde deres livsmuligheder åbne,« siger Lars Geer Hammershøj og påpeger, at det også kan være en af forklaringerne på det almene gymnasiums sejrsgang. De unge har en opfattelse af en polarisering mellem vindere og tabere – og en angst for at falde i den forkerte kategori:

»Man vil have gode karakterer, ikke for at fremstå som god, men af angst for at fremstå som en taber. Det er angsten for ikke at leve op til idealet.«

Baggrunden er ifølge Lars Geer Hammershøj individualiseringen og de uanede muligheder, den har medført. Vi er mere frie end nogensinde, for vi er ikke bundet af hverken køn, klasse, traditioner eller andre snærende bånd. Det giver en række muligheder, men når vi er hundrede procent frie til at realisere os selv, lægger det også et pres på den enkelte.

»Når vi selv vælger, er vi også selv ansvarlige for, at det lykkes. Vi er frie til at realisere os selv, men det gør os bange for at vælge forkert. I uddannelsessystemet bliver det særligt tydeligt, fordi det pludselig bliver meget konkret. For hvordan realiserer du bedst dine

livsmuligheder i forhold til drømme om en plads på arbejdsmarkedet? Hvordan undgår du at forspilde din chance?«

Del af selvrealisering

Karakterræset er en brik i de unges store selvrealiseringsprojekt, som ikke handler om idealistiske drømme, men om strategisk karriereplanlægning. Og der er ikke megen hjælp at hente, for samtidig med at de unge opfordres til at tænke målrettet, langsigtet og karriereorienteret, skifter målet hele tiden form. Det eneste, eksperterne er enige om kendetegner fremtidens arbejdsmarked, er foranderlighed og endnu mere foranderlighed.

»Rigtig meget af karakteren handlede om, hvorvidt eleverne deltog aktivt i undervisningen og om deres attitude. Det belønner de udadvendte og de elever, der evner at indgå naturligt i spillet mellem lærer og elev, måske fordi de kommer fra et ressourcerstærkt hjem, hvor man får koderne med fra barnsben.«

Docent **Tanja Miller**

»Selv Kvalitetsudvalget, som jo er kommet med anbefalinger til blandt andet dimensioneringen og til en ny fireårig bacheloruddannelse, siger, at man ikke kan sige noget om arbejdsmarkedets efterspørgsel af kompetencer. Så de unge skoles i en strategisk tænkning omkring fremtidige jobmuligheder, men der er meget lidt substans at navigere efter. Det, synes jeg faktisk, er et problem,« siger Lars Geer Hammershøj. Han har selv på baggrund af analyser af samtidstendenser opstillet nogle bud på, hvad der bliver vigtigt

at kunne i fremtiden. Foruroligende nok er det i særlig grad alt det, der forsvinder med en præstationsorienteret læringskultur:

»Noget, der bliver uhyre vigtigt, er dannelse. Man diskuterer for eksempel begrebet *employability*. Hvad er det, der gør, at du bliver ved med at have et job, eller at du kan gå fra beskæftigelse til beskæftigelse nogenlunde smertefrit? Det er din person. Ikke din private person, men din faglige personlighed. Der har du brug for dannelse.«

Foruden dannelsesaspektet udpeger Lars Geer Hammershøj to yderligere, afgørende begreber: engagement og innovationskraft.

»Du skal have en stærk interesse for det felt, du er en del af. Og så tyder mere og mere på, at der i fremtiden bliver større efterspørgsel på medarbejdere, der evner at tænke selvstændigt og originalt og komme med gode idéer til udviklingen. Og her modarbejder karaktergivning faktisk i en grad, så man må advare imod alene at gå efter bedst mulige karakterer. Hvis du tænker så strategisk, at du ikke vælger efter interesse, eller ikke udfordrer dig selv til at turde eksperimentere med nye muligheder, får du ikke nok ud af din uddannelse. I så fald er de gode karakterer alene udtryk for, at du er god til at tilpasse dig nogle forventninger, og det er langt fra det vigtigste i fremtiden.«

Karakterer motiverer

Hvor Tanja Miller argumenterer for, at man helt afskaffer karakterer på nær eksamenskarakterer, er Lars Geer Hammershøj ikke afvisende over for brugen af karakterer.

»Al erfaring viser, at når der gives karakterer i et fag, yder eleverne generelt mere. Når der ikke gives karakterer, daler motivationen. Så karakterer kan være et godt redskab, når eleverne bliver bedømt i en konkret situation. Problemet er, hvis karaktererne får konsekvenser fremover. For så begynder man at blive bange for at løbe risici. Så vil man hellere skrive dét, man tror,

læreren vil høre, fremfor at undersøge dét, man selv finder interessant,« siger Lars Geer Hammershøj.

Han understreger, at der ikke noget galt i at være ambitiøs og ville præstere:

»Vi skal væk fra den dårlige præstationskultur og over i den gode. Den dårlige præstationskultur er den, hvor man præstere, for at det skal se ud som om, man er god. Den gode præstationskultur handler om at præstere godt. De studerende skal ville lave den gode opgave eller få den gode karakter – men de skal også være indstillede på, at man kan få en dårlig karakter. Det er ofte den dårlige, men eksperimenterende opgave, man lærer meget af. Det er også derfor, vi ser det paradoks, at de, der virkelig bliver til noget, sjældent har været de dygtigste i klassen. Einstein var ikke den bedste i sin klasse, og Darwin var doven. Steve Jobs kaldes verdens mest berømte college dropout. De tænkte på en måde, som karaktersystemet ikke kunne belønne.« ■

LARS GEER HAMMERSHØJ

Cand.mag. i idéhistorie, ph.d. i sociologi og lektor ved DPU, Aarhus Universitet. Skriver p.t. på bogen »Dannelse i uddannelsessystemet«, hvori han undersøger hvilke typer af almindelse og professionsdannelse, der bliver afgørende for at kunne klare sig i samfundet og på arbejdsmarkedet i fremtiden.

TANJA MILLER

Docent ved UCN. Har skrevet ph.d.-afhandling om karaktergivning i gymnasiet. Forsker i evalueringsskulturer, eksklusionsmekanismer og pædagogiske professioner med vægt på lighed og lige adgang til læring og udvikling.

KORT NYT

DE FØRSTE KANDIDATER I UDDANNELSESVIDENSKAB ER KLAR TIL AT RYKKE UD I VIDENSAMFUNDET

Da DPU, Aarhus Universitet, for nylig fejrede årets færdiguddannede kandidater, var der for første gang cand. soc.'er i uddannelsesvidenskab med til dimissionsfesten. De 34 kandidater i uddannelsesvidenskab var med på det første hold, da DPU lancerede sin nye kandidatuddannelse i 2013. Kandidaterne i uddannelsesvidenskab kommer ud på arbejdsmarkedet med et dobbelt blik på uddannelse. De har øje for det menneskelige, for det dannelsesmæssige, for vigtigheden af pædagogiske og didaktiske dimensioner i uddannelser, samtidig med at de har forståelse for de samfunds- og styringsmæssige dimensioner og funktioner, som uddannelser har.

→ læs mere på edu.au.dk

CLAUS HOLM NY INSTITUTLEDER PÅ DPU, AARHUS UNIVERSITET

Claus Holm er tiltrådt som ny institutleder på DPU, Aarhus Universitet. Et enigt ansættelsesudvalg stod bag ansættelsen, og dekan Johnny Laursen var meget tilfreds med, at der var kommet en afklaring på instituttets organisatoriske og ledelsesmæssige forhold:

»Det er vigtigt for hele det danske samfund, at DPU fortsætter sin positive udviklingslinje. Institutet er et vigtigt videnscenter ikke alene for udviklingen af Danmark som et stærkt videnssamfund, men også for rammerne for den enkelte danskers frie udvikling og dannelse. Med Claus Holm får DPU en institutleder, som kender og respekterer instituttets historie, men som også forstår de opgaver og udviklingsmuligheder, som instituttet står overfor.«

Claus Holm kommer fra en stilling som lektor på DPU, Aarhus Universitet, og har fungeret som konstitueret institutleder siden 1. november 2014. Han har tidligere været prodekan for formidling på DPU (Danmarks Pædagogiske Universitetsskole), før den blev til et institut og del af fakultetet Arts.

→ læs mere på edu.au.dk

TURBOFORLØB GIVER SKOLETRÆTTE DRENGE MOD PÅ SKOLEN

300 skoletrætte teenagedrenge fra hele landet har gennemgået DrengesAkademiet - et sommer-skole-turboforløb på tre uger - med stor succes. De fik mere selvtillid og rykkede sig fagligt svarende til 1-3 klassetrin på blot tre uger. Det begyndte i sommeren 2013, og initiativet fortsætter nu på 3. år. Nu viser en ny rapport fra DPU, Aarhus Universitet, at effekten varer ved, når drengene er tilbage i 9. klasse på hjemskolerne. Lektor Frans Ørsted Andersen, der står bag rapporten, peger på, at drengene oplever, at de kan få succes i skolen, hvis de tror på det, holder fast og ikke giver op. Også socialt har drengene rykket sig. De har forbedret deres relationer især til klassekammerater, men i nogle tilfælde også til lærerne.

→ læs mere på edu.au.dk

NYT PROJEKT OM INKLUSION OG EKSKLUSION I FOLKESKOLEN

Forskere fra DPU, Aarhus Universitet skal nu undersøge, hvordan både inklusions- og eksklusionsprocesser udfolder sig i folkeskolens fællesskaber, og hvad det betyder for mulighederne for at skabe inkluderende læringsmiljøer. Målet er at skabe ny viden om, hvad der er på spil i og omkring inkluderende læringsmiljøer og på baggrund heraf udvikle nye strategier til at håndtere den øgede forskellighed blandt eleverne. Projektet ledes af lektor Janne Hedegaard Hansen og er støttet af Velux Fonden med 5,6 mio kr.

→ læs mere på edu.au.dk

STEMMER FRA EN BANDE – UNGE BANDEMEDLEMMERS EGNE FORTÆLLINGER OM OPVÆKST, HVERDAGSLIV OG FREMTID

Ny forskningsrapport fra DPU, Aarhus Universitet, peger på, at det er nødvendigt med en bredere og mere nuanceret indsats, end den vi ser i dag, over for unge, der søger ind i bander. Der skal mere socialfaglig og

pædagogisk viden til feltet, og det kommer der nu med denne rapport, der er den første af sin art i Danmark. Den er baseret på omfattende interviews med unge fra forskellige bandegrupperinger om deres opvækst og

familiebaggrund og erfaringer med skolegang, arbejde og fritid.

→ **Rapporten** kan hentes som gratis e-bog på:
edu.au.dk/forskning/projekter/stemmer-fra-en-bande

PÆDAGOGER I SKOLEN KAN STYRKE BØRNS LÆRING

Pædagoger kan bidrage mere direkte til læringen i skolen, hvis lærere og pædagoger sammen udvikler en ny fælles didaktik og et fælles læringsssyn. Det mener professor MSO Stig Broström fra DPU, Aarhus Universitet.

Børn der trives, er klar til at lære. Sådan lyder et af de rationelle bag beslutningen om, at pædagoger skal være en del af skoledagen for alle børn. Men pædagogerne skal ikke blot stå for det socialpædagogiske arbejde – for de ved også en masse om, hvordan børn lærer, mener professor MSO Stig Broström fra DPU, Aarhus Universitet, der er aktuel med bogen »Pædagoger og lærere i skolen«.

En af pointerne i bogen er, at de to professioner ikke blot skal kende til, men også nærme sig hinandens faglighed.

»Pædagoger og lærere skal have indsigt i og respekt for hinandens fagligheder, men det er ikke gjort med det. Jeg mener, at de med fordel kan tage skridtet videre og diskutere sig frem til nye, fælles pædagogiske og didaktiske begreber, som kan give deres samarbejde retning,« siger Stig Broström.

→ læs mere på edu.au.dk

DANSK CLEARINGHOUSE FOR UDDANNELSES- FORSKNING KORTLÆGGER BØRNS TILEGNELSE AF ET TREDJE SPROG

Dansk Clearinghouse for Uddannelsesforskning har kortlagt virkninger af tredjesprogstegnelse på eleveres sproglige færdigheder i grundskolen i Schweiz. Forskningskortlægningen er gennemført for det schweiziske råd for uddannelsesforskning (CORECHED).

Baggrunden for kortlægningen er, at Schweiz er en nation med fire nationale sprog, og at myndighederne i 2004 besluttede, at alle børn skal lære et andet schweizisk sprog og engelsk fra henholdsvis 3. og 5. klasse.

Et af de overordnede temaer er betydningen af en tidlig sprogundervisning i et tredje sprog. Resultaterne her indikerer, at elever, der starter med at lære et tredje sprog senere, lader til at opnå en bedre sprogfærdighed i deres tredje sprog end de elever, der starter tidligere.

Disse resultater skal dog tages med et vist forbehold, understreger en af forskerne bag rapporten lektor Camilla Dyssegaard, der er leder af Dansk Clearinghouse for Uddannelsesforskning. Der er nemlig usikkerhed omkring, hvilke andre faktorer end alder og mængden af undervisningstid, der har indflydelse på sprogtilegnelse. Ældre elever er f.eks. mere kognitivt modne, hvilket influerer på deres læringsparathed.

→ læs mere på edu.au.dk

PH.D.-AFHANDLINGER FRA DPU, AARHUS UNIVERSITET

1

**AT LÆRE TEKNOLOGIFORSTÅELSE
GENNEM HANDLERÆKKEFØLGER**
– EN PÆDAGOGISK-ANTROPOLOGISK
KULTURANALYSE AF SYGEPLEJESTUDERENDES
LÆREPROCESSE MED TEKNOLOGI I
KRYDSGÅENDE 'FIGURED WORLDS'

Af **Gertrud Lynges Esbensen**

Afhandlingen undersøger, hvordan sygeplejestuderende bliver til som professionelle i en arbejdspraksis, hvor kliniske hverdags-teknologier er dybt indlejrede. Gennem analytiske greb som handlerækkefølger, situerede praksisser og kulturelle læreprocesser fremskrives teknologiens betydning, og her bliver det tydeligt, hvordan teknologi forstås såvel som svækker eller blokerer for sygeplejefaglige handlerækkefølger.

2

**VERSIONER – DIFFRAKTIVE ANALYSER AF
TVÆRPROFESSIONALISMENS TILBLIVELSE
SOM FÆNOMEN I PROFESSIONSHØJSKOLEN**

Af **Sofie Sauzet**

Afhandlingen aftegner tre konkrete professionshøjskolepraksisser, hvor tværprofessionalismen bliver til: Organiseringspraksisser, uddannelsespraksisser og campuspraksisser. Afhandlingen peger på, hvordan uddannelsesfænomener får komplekse og nogle gange uforudsigelige effekter for både organisering, uddannelse og hverdag.

3

**INTRA-AKTIVITET AF DIDAKTIK, FAGLIGHED
OG SOCIALITET OG UDVIKLING AF
EN TÆNKNING OM LÆRING OG DIDAKTIK**
– ANALYSER AF TRE EKSPERIMENTELLE
CASESTUDIER

Af **Helle Plauborg**

Afhandlingen bygger på tre omfattende eksperimentelle casestudier, som er produceret i tre forskellige klasser på mellemtrinnet på tre forskellige skoler. Afhandlingen udforsker, hvordan det didaktiske, det faglige og det sociale spiller sammen i undervisningssammenhænge og gør ansatser til at videreudvikle begreberne læring og didaktik. Afhandlingens ambition er at producere viden, der kan være virksom i et praksisfelt med primær tanke på lærere i grundskolen.

Alle afhandlinger
udlænes på [AU Library, Campus Emdrup \(DPB\)](http://AU Library, Campus Emdrup (DPB)).

Asterisk stiller denne gang skarpt på international forskning i **matematikens didaktik**.

INTELLIGENT MEDBORGERSKAB KRÆVER, AT VI BEHERSKER MATEMATIKKEN

Den internationalt anerkendte amerikanske professor i matematikkens didaktik, JEREMY KILPATRICK, besøgte i august DPU, Aarhus Universitet. Asterisk satte ham stævne for at få kastet lys over, hvilken rolle matematik bør spille i uddannelsessystemet i dag. Ifølge Jeremy Kilpatrick er det vigtigere end nogensinde, at vi kan vores matematik: Hvis vi ikke behersker den, vil den beherske den os.

Af CARSTEN HENRIKSEN

Flere timer i matematik« var et af slagnumrene i skolereformen. Men hvad skal vi egentlig med alle de matematiktimer, når lommeregnerne og regneark

klarer tallene for os, og vi finder vej med smartphones. Kan vi ikke bare slå vores egen hjerne fra og stole på computerkraften? Nej,

tværtimod, mener Jeremy Kilpatrick. At vi forstår og kan håndtere matematiske begreber er intet mindre end en forudsætning for et velfungerende demokratisk samfund.

Hvilken rolle bør matematik spille i uddannelsessystemet og i dannelsen af den enkelte?

»Matematik udstyrer skoleelever med nogle basale færdigheder, som de får brug for som voksne. Hvis matematikundervisningen er blevet grebet rigtigt an, vil den

også kunne udstyre eleverne med evnen til at forholde sig reflekteret til begreber som kvantitet og form. Disse kompetencer er et adelsmærke på den dannede borger. Elever bør derfor lære matematik hele vejen op gennem skolen, uanset hvilken professionel karrieresti de vælger at slå ind på.

Matematik har mindst to funktioner i forhold til uddannelse. Den ene er meget praktisk og handler om at lære dig at overleve i

»Intelligent medborgerskab i dag kræver, at vi kan matematik på et højere niveau end tidligere. Det er nødvendigt for at kunne agere og fungere i et samfund, hvor kvantitative data omgiver os overalt - data som vi må kunne fortolke og bruge.«

Professor **Jeremy Kilpatrick**

denne verden. Hvis du ikke kan estimere, hvad en handel vil koste dig, eller vurdere, hvad du betaler i renter på et lån, eller gennemskue, hvad regeringen foretager sig med dine penge, og hvis du ikke kan operere med tal, geometriske figurer eller andre begreber til at angive mål med, vil du ikke være i stand til at fungere i det moderne samfund.

Det er altså matematikkens ene funktion. At gøre dig til en intelligent borger, der kan fungere i et samfund, der gør brug af en masse matematik overalt. At du har en idé om, hvad det betyder, når medierne fortæller dig, at sandsynligheden for regn er 0,4. At du er i stand til at ræsonnere over kvantitet.

Den anden funktion er mindre generel, men desto vigtigere for mennesker, der søger arbejde i professioner, der gør brug af matematik. De vil få brug for en mere avanceret forståelse af matematik. De forventes måske at kunne løse ligninger eller udforme forskellige geometriske konstruktioner som en del af jobbet. Der er mange professioner i det moderne teknologibårne samfund – ingeniører og it-udviklere er de indlysende eksempler, men det omfatter dybest set alle, der gør brug af kvantitative data, sandsynlighed, statistik, geometri eller algebra.

De færreste bliver uddannede matematikere, men mange vil gå ind i disse professioner, hvor matematik bliver brugt, og det er positivt, at så mange som muligt gør det. Det er vigtigt, vi fortsætter med at højne gennemsnitsniveauet for matematisk forståelse i befolkningen. Hvis vi ønsker et velfungerende demokratisk samfund, må vi prøve at uddanne alle til at kunne forstå begreber, der involverer kvantitative ræsonnementer – så vælgerne kan forstå hvad, de bliver bedt om at

vælge imellem, når politikerne f.eks. diskuterer, hvor stor den offentlige vækst skal være.«
Hvorfor er det vigtigt, at befolkningen bliver bedre til matematik?

»Det hjælper os til fremskridt som samfund. Der er matematik overalt. Når børn sidder med deres iPhone, gør de brug af interessant matematik. De behøver ikke alle kunne programmere den slags, men de bør kunne forstå, hvordan det virker.

At kunne matematik er i dag lige så vigtigt, som det altid har været – måske endda

endnu vigtigere, fordi så mange jobs er relateret til matematik, og fordi vi i det hele taget lever i en verden, der er mere matematiseret end nogensinde før. Intelligent medborgerskab i dag kræver, at vi kan matematik på et højere niveau end tidligere. Det er nødvendigt for at kunne agere og fungere i et samfund, hvor kvantitative data omgiver os overalt – data som vi må kunne fortolke og bruge.

De mennesker, som arbejder i professioner, der gør brug af matematik, behøver endnu bedre matematisk forståelse end den >

gennemsnitlige borger for at kunne træffe intelligente beslutninger om de fænomener, de støder på i deres profession. I takt med at teknologien, der omgiver dem, bliver mere og mere sofistikeret, har de brug for at forstå den kraft, der udgår fra de matematiske idéer, der ligger bag teknologien – men også deres begrænsninger.

Men det er tvetydigt argument, for på den anden side kan man sige, at det ikke er så vigtigt at kunne matematik, som det var engang, fordi der er så mange fænomener i vores samfund, hvor den bagvedliggende matematik er taget ud af hænderne på almindelige mennesker. Afvej det mod hinanden vil jeg dog sige, det er vigtigere end nogensinde, at børn i skolen får mulighed for at lære matematiske idéer og begreber, så de bliver matematisk klædt på til at være borgere. Det er ikke længere så vigtigt, at de lærer alle de matematiske procedurer og operationer. I dag har du et teknologisk instrument i hænderne, der kan finde kvadratroden af et tal for dig, men det er vigtigt, at du ved, hvad idéen om kvadratroden af et tal går ud på, så du forstår, hvad det er, teknologien gør.

Det gør ingen skade at bruge noget tid i skolen på at prøve at finde ud af, hvad kvadratroden af det ene eller det andet tal er. Men at tilbringe mange timer med at udlede kvadratrødder er et stort spild af skoletid. Eleverne kommer ikke til at sidde og beregne kvadratrødder resten af deres liv. Men de er nødt til at vide nok til at kunne afdække, om de kan have tillid til, at resultatet er korrekt, når teknologien har regnet det ud for dem.«

Engang skulle eleverne i skolen lære at regne – hvad skal eleverne lære i matematik i dag?

»At kunne regne betyder, at man kan nå frem til en kvantitet ved at benytte sig af matematiske procedurer. I dag kan man benytte sig af teknologi til at nå frem til den kvantitet, og det fritager os for en stor del af arbejdet med at regne. Men man har stadig brug for at kunne forholde sig til og vurdere rimeligheden af det resultat, man er nået frem til, og eleverne er altså stadig nødt til at kunne aritmetik, altså kende tallene og vide, hvordan man regner med dem både i hovedet og ved hjælp af teknologi. Eleverne må lære, hvad der egentlig foregår, når man lægger tal sammen, og lærerne må kunne hjælpe eleverne med at lære at bruge computere på en intelligent måde.

I gamle dage havde folk behov for at kunne lægge lange kolonner af tal sammen i hovedet. Hvis du var købmand, var der ikke andre måder at gøre det på. I dag kan teknologien gøre det for os, men det betyder også, at du i

dag må vide, hvordan du får den til at addere de mange tal for dig, du må have en idé om, hvorvidt resultatet er korrekt, og hvordan du tjekker resultatet for at se, om du har stillet det rigtige spørgsmål til teknologien og ikke har begået en fejl. Du har brug for at kunne estimere og have en god sans for, hvad et godt svar fra maskinen kunne være. Men lad maskinen regne det ud for dig og brug det svar i stedet for at bruge en masse tid på at udregne summen af femogtyve trecifrede tal. Det er der ingen, der behøver at gøre.«

Hvordan evaluerer og tester vi bedst skoleelevers matematiske færdigheder?

»Vi må skelne mellem på den ene side brugen af matematiske test til at få en ufuldstændig bedømmelse af, hvordan en given gruppe af elever klarer sig i matematik sammenlignet med andre grupper af elever. Og på den anden side brug af test eller andre evalueringsformer, der skal hjælpe lærerne til at vurdere, hvor godt eleverne klarer sig i matematik, som en viden de kan trække på i forhold til at tilrettelægge undervisningen efterfølgende. Internationale komparative undersøgelser giver os nogle meget grove målinger af, hvad eleverne kan, hvorimod de test, quizzet, projekter, observationer osv., lærerne bruger i undervisningen, burde give os meget bedre og mere detaljeret oplysning om elevernes læring.

Vi har sandsynligvis for mange test. Vi er nødt til at indse, at de kun måler en del af det curriculum, børnene er involveret i. Matematisk modellering, hvor man bruger modeller i form af f.eks. diagrammer eller funktioner til at beskrive virkeligheden eller løse realistiske hverdagsproblemer, er et godt eksempel. Det er en meget vigtig matematisk kompetence, men det har vist sig at være ganske vanskeligt at måle den med simple »papir og blyant«-test.

Modellering er mit favoriteksempel på en matematisk kompetence, som hverken TIMSS, PISA eller andre internationale undersøgelser har været i stand til at måle ordentligt. Modellering kræver, at børnene sidder sammen i grupper og forsøger at regne ud, hvordan modellen kan konstrueres ved at prøve sig frem og afprøve og forbedre den undervejs. Det tager for lang tid til, at det kan lægges ind i en test.

Først og fremmest skal vi i højere grad stole på lærernes evne til at evaluere eleverne. Vi er nødt til at uddanne lærerne, så de kan foretage gode bedømmelser af, hvad børn kan. Så vil vi kunne få vurderinger fra lærerne, der er bedre end en hvilken som helst standardiseret 'papir og blyant'-test, for læreren kender eleverne og har arbejdet med dem over længere tid og kan

»Først og fremmest skal vi i højere grad stole på lærernes evne til at evaluere eleverne. Vi er nødt til at uddanne lærerne, så de kan foretage gode bedømmelser af, hvad børn kan.

Så vil vi kunne få vurderinger fra lærerne, der er bedre end en hvilken som helst standardiseret 'papir og blyant'-test, for læreren kender eleverne og har arbejdet med dem over længere tid (...).«

Professor **Jeremy Kilpatrick**

HUSK MATEMATIKKEN!

»Matematikens didaktik studerer relationerne mellem underviser, elev og det faglige indhold samt den kontekst og det miljø, disse relationer udspiller sig i. Det er afgørende, at vi som forskere også giver selve matematikken vores opmærksomhed. Ellers er det nemlig ikke forskning i matematikkens didaktik. Forskere laver f.eks. ofte studier af børns matematiklæring ud fra en psykologisk tilgang, men behandler selve matematikken, som var det en *Black Box*. Men forskning i matematikkens didaktik bør forsøge at åbne denne *Black Box* en smule og afdække, hvad matematik er. Vi bør se matematikken som noget, der fortolkes forskelligt af forskellige mennesker i stedet for at behandle den, som om den er det samme for alle overalt.«

Fra Jeremy Kilpatricks forelæsning på DPU, Aarhus Universitet, i Emdrup 28. august 2015

derfor f.eks. fortælle dig, om eleven er i stand til at foretage modelleringer eller ej.«

Hvad er konsekvensen, hvis vi i en evaluering- og testkultur undlader at bedømme elevers modelleringskompetencer?

»Hvis det ikke er en del af det officielle test- og eksamenssystem, er det det samme som at sende en besked til lærerne om, at vi ikke er interesserede i disse kompetencer. Lærerne vil måske sige, at så behøver vi heller ikke undervise i det. Men vi har brug for modellering. Det bør indgå i curriculum, og vi må finde en måde at vurdere kompetencen på, der kombinerer eksamensresultater med vurderinger fra lærerne. Jeg siger ikke, at eksamen og standardiserede test ikke er til nogen hjælp for os. De giver os information om dele af de matematiske færdigheder, elever har, men resten af historien, der handler om hvad eleverne kan med matematik, om de kan konstruere modeller eller estimere et svar på et problem, fortæller de os ikke noget.«

Hvilken relation er der mellem forskning i matematikkens didaktik og den praktiske udvikling af faget og dets didaktik?

»Vi må finde en måde at kommunikere på mellem forskerne, der sidder oppe på bjerget på universitetet, og lærerne, der arbejder nede i dalen med børnene. Vi har brug for lærere, der er imødekommende og modtagelige i forhold til forskningen, som har kendskab til den og kan kommunikere den videre til deres lærerkolleger ude i klasserummet.

Ikke al forskning behøver være optaget af at udvikle feltet, men meget af den gør. Lærerne behøver den forankring, som forskning kan give dem, som middel til at reflektere over deres praksis. De skal vide, hvad man gør andre steder, og hvilke effekter disse andre praksisser har. Udvikling af curriculum i matematik kan i dag ske på fastere grund end før i tiden takket være den store mængde forskning, der er bedrevet på vores felt gennem de sidste hundrede år. Det bliver aldrig

forskningen, der fastlægger praksis, men den kan oplyse praksis.

Derfor er forskningen i matematikkens didaktik vigtigere end nogensinde. Selvom nogle nok vil hævde, at matematik er så dybt indlejret i vores kultur i dag, at folk ikke behøver forstå det, så vil jeg argumentere modsat. Vi er nødt til at kunne beherske matematik. Ellers er det sandsynligt, at matematikken vil beherske os.« ■

JEREMY KILPATRICK

Professor i matematikkens didaktik ved University of Georgia i USA. Han er en af de mest kendte og indflydelsesrige forskere i matematikkens didaktik på verdensplan. I august besøgte han DPU, Aarhus Universitet, i Emdrup og holdt bl.a. en åben forelæsning om »What is and what ought mathematics education to be as a research domain?«.

HVAD OPTAGER FORSKEREN?

Den ensomme forsker i elfenbenstårnet hører fortiden til. I dag skal forskerens viden ud i verden til dem, den berører. Men hvad berører forskeren? Asterisk stiller i hvert nummer spørgsmålet til en forsker – denne gang til lektor **Ditte Winther-Lindqvist**.

DET FANTASIFULDE HÅB HJÆLPER UNGE MED SYGE FORÆLDRE

Unge med syge forældre er på én gang drevet og tynget af håb. Hvornår og hvordan bliver mor rask? Bliver hun rask? Håbet hos disse unge er pt. i fokus i DPU-forskeren **DITTE WINTHER-LINDQVISTS** forskning. Sideløbende er hun optaget af børns udvikling gennem leg. Og så har hun kastet sig ud i at formidle ungdomsforskning på tre minutter.

Fortalt til **KNUD HOLT NIELSEN**

1

HÅB HOS UNGE MED SYGE FORÆLDRE

Jeg har lige afsluttet en artikel om håb hos unge mennesker med alvorligt syge forældre. Den skal indgå i en antologi om fantasi og fantasiens rolle i menneskers liv. Det er en udløber af et forskningsprojekt, som handler om, hvordan børn og unge håndterer at leve med alvorligt syge forældre. Det er et projekt baseret på et samarbejde med organisationen Børn, unge og sorg omfattende interviews med unge i alderen 13-19 år. Selv om der er blevet forsket noget i, hvordan børn og unge

med alvorligt syge forældre reagerer, så er det sjældent sket ud fra et stort kvalitativt materiale, og ikke på den måde jeg griber det an, hvor jeg kobler kulturpsykologiske udviklingsperspektiver med eksistential fænomenologi, dvs., jeg stiller spørgsmål som: Hvad er håb og sygdom? Og hvordan spiller det ind i de unges liv – sådan som de oplever det?

Det kan være forskelligt, hvad man håber på, alt afhængigt af relationen og hvor man er henne i processen. Langt de fleste håber, at deres mor eller far bliver rask, men håbet kan også være mere fantasifuldt, f.eks. at håbe på at lægerne har taget fejl, at man selv kan påvirke sygdommen gennem sit håb, eller at man ligefrem selv kan finde kuren.

Håb er en fantasifuld aktivitet, men nogle fantasier kan selvfølgelig være mere »fantasifulde« end andre. En af mine informanter fortæller, hvordan han som 10-årig oplevede,

at hans mor havde været syg i to år med kroniske smerter og lå i sengen. Ingen kunne finde ud af, hvad hun fejlede. I sit håb former han en overbevisning om, at *han* måske kan finde ud af det. Derfor sidder han trofast foran computeren og søger svaret på nettet, mens han bare bliver tykkere og tykkere. Derfor driller de ham i skolen, og han bliver stadig mere alene. Når han så ser tilbage på det i dag, så spørger han sig selv: 'hvordan kunne jeg tro, at jeg kunne finde en kur, som lægerne ikke kunne finde'? Pointen er, at håbet udgjorde et problem for ham, men håbet afholdt ham også fra afgrunden på en eller anden måde, for det gav ham noget at gøre i en situation, hvor han ellers var fuldstændigt magtesløs. Pointen med de her analyser er også at vise, hvordan fantasien kan spille ind på vores opfattelse af virkeligheden.

2

UNGDOMSFORSKNING PÅ TRE MINUTTER

Jeg har sammen med en gruppe andre forskere startet et nyt forskningsnetværk her på DPU, som vi kalder KULT. Det står for Konsortiet for forskning i Ungdomsliv, Læreprocesser og Transition. KULT samler forskere, der beskæftiger sig med unge, ungdom og ungdomsliv. Der sidder mange på DPU, som arbejder med unge på kryds og tværs, og vi ønskede at samle de kræfter i et fagligt netværk omkring nysgerrighed og glæde ved sagen og forskningen, hvor vi alle sammen bliver en smule klogere. Samtidig skulle det være et netværk, hvor nye idéer og forskningsprojekter kunne udvikle sig. Der er så mange sammenhænge på universitetet, som går med at tale om alt muligt andet end forskning. Så skal man lige lave ansøgninger, så skal man diskutere organisationsforandringer, og så skal man positionere sig. I KULT er det kun genstandsfeltet, vi diskuterer. Det er et forum, der er præget af lighed, hvor både seniorforskere og juniorforskere, professorer og eksterne lektorer og såmænd også kolleger fra kommunikation deltager i diskussionerne på lige fod. Stafetten gives videre efter hvert møde, og der er som sådan ingen ledere.

En af de ting, vi arbejder med, er at udvikle mere kreative formidlingsformer. Et af problemerne med forskning er, at den jo undertiden bliver meget højpandet og svært tilgængelig for folk uden for universiteterne.

Vi har så f.eks. produceret serien »one-topic-three-minutes«. Det er en række podcast, hvor forskere fortæller om en pointe fra deres forskning. Det er en udfordring at fortælle om ofte komplicerede forhold på blot tre minutter, uden at det bliver unuanceret. Man skal virkelig øve sig for at skære fedtet fra og formidle kort og klart. Men det åbner vores forskning for andre, som forstår og lytter til den. Og så er det faktisk sjovt at være med til.

3

LEG SKAL STØTTES, IKKE STYRES

Min interesse for fantasiens rolle i menneskers liv stammer helt tilbage fra min første forskning i børns leg. Det er gennem legen, at børn finder ud af, hvem de er som personer, og hvad de kan som personer i fællesskaber med andre. Det er i daginstitutionerne, børnene skaber relationer til andre børn. Legen er vejen til relationerne, så på det seneste har jeg beskæftiget mig med, hvordan voksne og daginstitutioner kan understøtte børns leg.

Legen er et mål i sig selv, den skal ikke spændes for nogen vogn med bestemte læringsmål, for så forsvinder legens væsen. Leg er vigtig

for børns udvikling, deres læring og dannelse som personer, men kun fordi den er et mål i sig selv på børnenes præmisser. Principper som solidaritet og demokrati, der er grundlæggende for det danske velfærdssamfund, er noget, børnene lærer igennem deres lege. Jeg kan godt blive bekymret over de sidste mange års fokus på læringsmål, fordi fokus på legen og værdsættelsen af legen træder i baggrunden i det pædagogiske arbejde. Derfor var jeg rigtig glad for at blive kontaktet af en gruppe institutioner i Lyngby, som alle gerne ville fremme det pædagogiske arbejde med at styrke legemiljøet omkring børnene.

Vi har sammen startet et praksisforskningsprojekt, som vi kalder »Legen frem«. Det handler om, at den daglige pædagogiske praksis skal have som mål at skabe rigtig gode rammer for børns leg. I stedet for at betragte legen som noget, børnene gør, når der ikke foregår andre vigtige pædagogiske aktiviteter, så skal der simpelthen fokus på, hvordan vi skaber gode legemiljøer og sikrer, at børnene deltager i udviklende lege.

Vi arbejder med tre begrebspar i projektet, som handler om, at pædagogerne skal »gå foran«, »gå bagved« og »gå ved siden af« børnene omkring legeaktiviteter. Jo yngre børnene er, des mere har de faktisk brug for, at de voksne går foran i lege og viser dem, hvordan de kan bruge legetøjet, eller giver inspiration

til udvikling af legen, »nu har du puttet dukken mange gange, måske er den sulten nu? Eller vil den gerne ud og gå en tur?«

Både for de små og store børn er det vigtigt med nogle strukturelle rammer, der sikrer, at børnene ikke hele tiden bliver afbrudt, at der er nogle rum, hvor de kan være uden at blive forstyrret. Her skal de voksne mere 'gå ved siden af børnene' og selvfølgelig være der, hvis der opstår konflikter, og tilbyde mægling og inspiration, når det er nødvendigt. Hele pointen med projektet er, at pædagogerne skal understøtte legeaktiviteter, men uden at lade specifikke læringsmål styre legen. ■

→ LÆS MERE: om KULT-netværket og lyt til forskerens podcast: KULT-forskerne udgiver forskningsrapporter som gratis e-bøger. Der er allerede udkomet tre rapporter siden sommerferien. De kan bl.a. hentes på www.edu.au.dk/kult

DITTE A. WINTHER-LINDQVIST

Lektor ved DPU, Aarhus Universitet i de 0-18-åriges udviklingspsykologi. Hun har i flere år forsket i børns leg i børnehaven, kvalitet i dagtilbud og overgangen til skole.

PRIVAT LEKTIEHJÆLP KASTER SIN SKYGGE OVER DANMARK

Privat lektiehjælp er en kæmpe skyggeindustri i Asien, men nu udfordrer skyggeundervisningen også det etablerede uddannelsessystem i Danmark. Er der grund til bekymring?

Af SØREN CHRISTENSEN OG JAKOB WILLIAMS ØRBERG

I de seneste år har danske medier jævnligt bragt historier om den voksende udbredelse af privat lektiehjælp blandt danske skole- og gymnasieelever. For nylig kunne en af de førende udbydere på området, det svenske baserede MyAcademy, fortælle, at de på bare et år havde forøget antallet af kunder med 60 procent. Det er ikke en udvikling, der er blevet mødt med begejstring hverken af skolefolk eller forældreorganisationer. Mette With Hagensen, formand for forældreorganisationen Skole og Forældre, advarede allerede sidste år om, at 'vi nærmer os koreanske tilstande, hvor man først går i skole, og så går man til lektiehjælp.'

Det er et globalt fænomen, der har meldt sin ankomst i Danmark. Og som udtrykket 'koreanske tilstande' antyder, er det et fænomen, der frem for alt er udbredt i Asien. I forskningen går dette felt under navnet 'shadow education' – eller på dansk skyggeundervisning. Som Mark Bray, den førende internationale kapacitet på området, påpeger, er

denne metafor rammende i flere henseender. Den private undervisningssektor 'skygger' det formelle uddannelsessystem. Den følger og tilpasser sig uddannelsessystemet med henblik på at gøre elever bedre til at opfylde de krav, det stiller – ikke mindst eksamenskrav. Derudover er sektoren karakteriseret ved at henligge i skygge. Som forskningsfelt er den stadig underbelyst, og også politisk er den i påfaldende grad ureguleret. De fleste regerings holdning er, at privatundervisning netop er en privatsag, som stort set kan overlades til markedsmekanismene.

Hvorfor er denne udvikling problematisk? Det er den, fordi skyggeundervisning ikke kan reduceres til et spørgsmål om individuelle uddannelsesvalg. Fra H.C. Andersens eventyr *Skyggen* ved vi, at en skygge kan vokse sig stærk og blive til en dobbeltgænger, der truer sin tidligere herre. I samfund, hvor privatundervisning bliver meget udbredt, bliver skygge-industrien netop en sådan dobbeltgænger, som det 'officielle' uddannelsessystem på én gang er afhængig af og trues af. Der er f.eks. næppe tvivl om, at udbredelsen af individualiseret privatundervisning gør

det lettere for Singapore og andre østasiatiske stater at opretholde klassestørrelser på over 40 elever. I den forstand er de østasiatiske staters evne til at producere imponerende uddannelsesresultater med beskedne offentlige budgetter hemmeligt afhængig af skyggeindustriens tjenester.

Skyggeundervisning er ikke kun udbredt i Sydkorea, men også i f.eks. Singapore, der er internationalt berømt for sit skolesystem. I OECD's og andres lovprisninger af Singapores skoler nævnes det imidlertid sjældent, at privatundervisning er en milliardindustri, hvis betydning er så stor, at lokale uddannelsesforskere joker med, at det snarere er privatunderviserne end lærerne, der burde hyldes, når Singapores PISA-resultater offentliggøres.

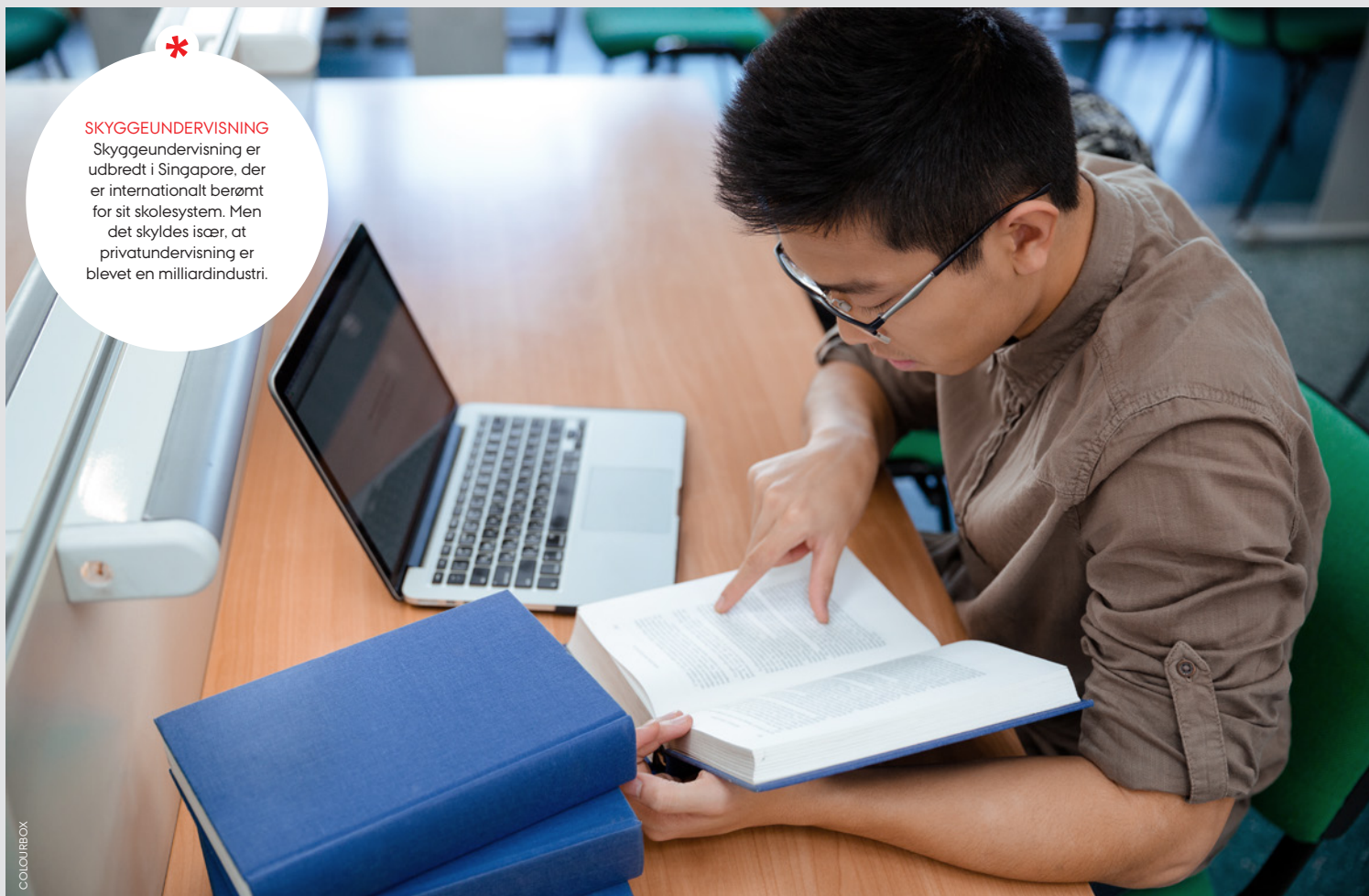
I Indien har privatundervisning også stor og voksende betydning. De berømte ingeniøruniversiteter, Indian Institutes of Technology (IITs), som blev oprettet efter uafhængigheden for at løfte Indien op blandt de udviklede lande, er i dag uopnåelige drømmemål, hvor op mod 1,5 millioner unge ansøgere hvert år konkurrerer om kun 9.000 studiepladser. Alligevel er IIT-professorerne utilfredse med ingeniørrekrutterne. De er ikke nødvendigvis interesserede i ingeniørfaget, men frem for alt eksperter i optagesprøver, og for manges vedkommende har de forberedt sig målrettet på IIT-eksamen siden de ældste klasser i grundskolen. Mange går endda i særlige IIT-forberedelseskoler i stedet for på gymnasiet. Ekstra undervisning uden for skolen af tutorer, der læser op til eksamen med de studerende mod betaling, hele akademier, der forbereder ingeniøraspiranter på adgangseksamener, er alt sammen del af en voksende global industri, der udbyder privat supplerende undervisning parallelt med det egentlige uddannelsessystem.

Som det også er tilfældet i H.C. Andersens eventyr, må man imidlertid betale en pris for at få en skygge til at gøre sig tjenester. Hvad der i et snævert økonomisk perspektiv kan tage sig ud som en rationel betragtning fra statens side, er ikke nødvendigvis rationelt i et bredere samfundsmæssigt perspektiv. Skyggeundervisning øger ikke nødvendigvis social ulighed. I sammenhænge, hvor den sigter på børn, der ellers bliver ladet i stikken i skolens undervisning, kan den måske endda være lighedsskabende. Men i samfund hvor skyggeundervisning har nået en vis udbredelse, bliver dens logik uundgåeligt konkurrenceorienteret. Jo flere der modtager skyggeundervisning, jo flere bliver også nødt til at gøre det for at fastholde deres position i kampen om diplomer, grader og jobs.

SKYGGEUNDERVISNING

Skyggeundervisning er udbredt i Singapore, der er internationalt berømt for sit skolesystem. Men det skyldes især, at privatundervisning er blevet en milliardindustri.

COLOURBOX

I Asien omtales denne selvforstærkende logik ofte som et 'våbenkapløb' mellem forældre. For at forbedre eller bare fastholde deres børns position i uddannelseskurrencen bliver forældrene nødt til at anskaffe sig stadig mere avancerede 'våben' (f.eks. kurser i 'kreativ tænkning'). Mere avancerede våben er også dyrere våben, og dermed får skyggeindustrien den sociale ulighed, der allerede plager det formelle uddannelsessystem, til at eskalere dramatisk. Parallelt hermed foregår der et andet 'våbenkapløb' mellem aktører i det formelle uddannelsessystem og store aktører på markedet for supplerende undervisning. De private aktører træner målrettede eleverne til universiteternes adgangsprøver, men eleverne udvikler ikke de kompetencer, prøverne har til formål at måle. Det kaster universiteterne ud i et frustreret forsøg på at forbedre deres eksamener, så de får fat i de dygtigste og mest engagerede elever og ikke blot de mest 'veltrænede'. I begge disse våbenkapløb er der tale om enorme private uddannelsesinvesteringer, som måske nok letter det finansielle pres på staten, men som ikke er koordineret med nationale uddannelsespolitiske formål og visioner.

Så for at vende tilbage til udgangspunktet: er vi i Danmark på vej mod 'koreanske tilstande'? Nej, ikke umiddelbart. Ingen af de ovennævnte våbenkapløb har endnu fået tag i det danske uddannelsessystem. Alligevel bør vi ikke bagatellisere fænomenet. Skyggeundervisning næres i høj grad af mistillid til skolen og vokser typisk i reformtider, hvor skolen er omgivet af uvished og frustration. I den forstand fisker den stadig beskedne danske skyggeindustri for tiden i rørte vand. Det er derfor ikke underligt, at Niclas Kany fra MentorDanmark, der blev stiftet under lærer-lockouten, begrundet sin egen succes med folkeskolereformen. Der er så meget desto mere grund til at være opmærksom på, at mistillid til skolen har tendens til at være selvforstærkende. Jo mere mistillid, jo mere skyggeundervisning – og jo mere skyggeundervisning, jo mindre relevant bliver den skole, man i modsætning til skyggeundervisningen ikke selv betaler for. I Korea findes der efter sigende særlige puder, som eleverne bruger til at sove i klassen, så de kan være friske til skyggeundervisningen om aftenen. Alene af den grund skulle vi nødigt have 'koreanske tilstande' i de danske klasseværelser. ■

→ LÆS MERE:

Bray, M. and C. R. Lykins (2012) Shadow education: Private supplementary tutoring and its implications for policy makers in Asia. Manila: Asian Development Bank.

JACOB WILLIAMS ØRBERG

Antropolog og ph.d. studerende ved DPU, Aarhus Universitet. Hans ph.d.-projekt handler om indiske ingeniørstuderende og deres rolle i Indiens forsøg på at blive en videnøkonomisk stormagt.

SØREN CHRISTENSEN

Idéhistoriker og lektor ved DPU, Aarhus Universitet. Hans primære forskningsområde er uddannelsespolitik og uddannelsesreformer i Singapore og Østasien.

NYE BØGER

Nye bøger modtaget på redaktionen
Efterår 2015

PÆDAGOGIK PÅ KANTEN

Frans Ørsted Andersen

Bogen handler om skolens evne til at løfte svage og marginaliserede elever – især drenge – ind på en mere hensigtsmæssig udvikling, end deres udgangspunkt ellers peger på. Ved at undersøge pædagogiske projekter, der har haft held med at løse nogle af problemerne med manglende motivation for skolegang, konkretiseres det, hvad der kan gøres og hvad der virker.

MINDSPACE

PÆDAGOGER OG LÆRERE I SKOLEN – sammen om elevernes trivsel og læring

Stig Brostöm (red.)

Bogen tager fat på en af de muligheder, som folkeskolereformen har ført med sig – nemlig samarbejdet mellem lærere og pædagoger. Forfatterne anskuer et udviklet samarbejde mellem pædagoger og lærere i skolen som den fornødvendte og det omdrejningspunkt, der kan bidrage til udvikling af nye kvaliteter i skolen.

DAFOLO

UNGES MOTIVATION I UDSKOLINGEN

Mette Pless, Noemi Katznelson, Peder Hjort-Madsen og Anne Mette W. Nielsen

Mange steder fylder motivationsproblemerne i udskolingen og uddannelsessektoren godt op i hverdagen, og der er i høj grad plads til forbedringer og til at øge fokus på, hvordan man kan arbejde med at fremme motivationen og lysten til læring i skolen. Med afsæt i at motivation ikke kan forstås som noget enkeltelever har eller ikke har, men derimod er noget, som skabes i mødet mellem eleverne og den uddannelsessammenhæng, de indgår i, præsenterer bogen en ny forståelse af motivation og giver et bud på, hvordan man kan arbejde med motivation i praksis.

AALBORG UNIVERSITETSFORLAG

SOCIAL MOBILITET – drøm, realitet, illusion

Erik Jørgen Hansen

Historier om personer, der fra trange kår kæmper sig op til en høj position i samfundet, har en dragende effekt på mange mennesker. Men spørgsmålet er, hvor udbredt den slags faktisk er. Denne bog præsenterer en kritisk gennemgang af de sidste 50 års sociologiske undersøgelser af social mobilitet i Danmark.

HANS REITZELS FORLAG

LAD HJERNEN STYRE I SKOLEN

Martin Ingvar og Gunilla Eldh

Forfatterne anlægger i denne bog et hjerneperspektiv på skolesystemet. Deres udgangspunkt er, at livet i klasseværelset trænger til ny inspiration fra hjerneforskning og adfærdsvidenskab. Skolen skal ikke være en slagmark for ideologi, dagsaktuel politik og pædagogiske dogmer. De mener, det er på tide, at vi lytter til, hvad videnskaben har at sige.

DANSK PSYKOLOGISK FORLAG

DEN SOCIALISTISKE BØRNEBØG

Torben Weinreich

I denne bog fortælles om en af de mest særegne perioder i dansk børnelitteraturs historie. Tiden er 1970'erne, hvor den socialistiske børnebog var den helt dominerede litteratur for børn i det meste af årtiet.

ROSKILDE UNIVERSITETSFORLAG

EKSAMENSANGST – et problem vi skal løse i fællesskab

Helle Hvass (red.)

Denne antologi giver forskellige bud på, hvorfor nogle studerende bliver eksamensangste, samt hvordan man kan forebygge eksamensangst og hjælpe studerende, som har udviklet et angstpræget forhold til eksamen. Forfatterne påpeger, at eksamensangst ikke må gøres til en brist hos den enkelte. Tværtimod handler det om at legalisere angsten og om at forebygge i fællesskab.

SAMFUNDSLITTERATUR

TEST OG PRØVELSER – oprindelse, udvikling, aktualitet

Karen E. Andreassen, Mette Buchardt, Annette Rasmussen og Christian Ydesen (red.)

Med afsæt i uddannelsesområdet sætter denne bog fokus på test i historisk og nutidig sammenhæng. Den behandler spørgsmål som: Hvordan kom test ind i feltet? Hvilke test anvendes? Hvorfor vil man gerne teste? Hvad er de direkte og indirekte sociale konsekvenser af at anvende test? Besvarelsen af disse spørgsmål kan give en dybere forståelse af test som evalueringsredskab og danne grundlag for at forstå og forklare særegenheder ved test i de forskellige anvendelsesfelter.

AALBORG UNIVERSITETSFORLAG

PERSONLIGHEDSPSYKOLOGI

Preben Bertelsen

Forfatteren gennemgår de væsentlige personlighedspsykologiske opfattelser: trækteori, psykoanalyse, radikal behaviorisme, social indlærings-teori, kognitiv teori, eksistentia-listisk psykologi og handlingsteori samt en række af de centrale psykologiske teoretikere.

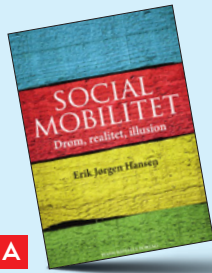
FRYDENLUND

SAMARBEJDSØVELSER – trivsel og sociale kompetencer

Søs Rask Andresen og Nanna Paarup

Denne bogs pointe er, at læreren, gennem arbejde med klassens trivsel og udvikling af elevernes personlige og sociale kompetencer, kan styrke elevernes læring, fællesskab og færdigheder til samarbejde. Bogen indeholder værktøjer og veje til at facilitere processen både før, under og efter en samarbejdsøvelse.

DANSK PSYKOLOGISK FORLAG

A**B****C****D****E****BEVÆGELSE OG IDRÆT – på den pædagogiske assistentuddannelse (PAU)**

Henning Emanuel Berg og Nanett Borre
Bogen tager udgangspunkt i fysisk bevægelse og glæden og lysten til at bevæge sig. Forfatterne formidler det potentiale, der ligger i at arbejde med udvikling af børns sansemæssige og motoriske færdigheder. Deres overordnede mål er at få den kommende pædagogiske assistent til at glædes over at bevæge sig – og ikke mindst at gøre assistenterne i stand til at bruge deres viden om god fysisk aktivitet i en pædagogisk praksis for at fremme barnets sociale, emotionelle og kognitive udvikling.
FRYDENLUND

KULTURUDVIKLING I SKOLEN – HVORDDAN?

Gro Emmertsen Lund og Gitte Haslebo (red.)
Forfatterne formidler i denne bog internationale erfaringer med at udvikle begejstrende skolekulturer og opnå forbedringer af læringsresultater. Et kendetegn ved begejstrende skolekulturer er, at der her udvikles en stærkere fælles forpligtelse over for skolens formål blandt alle: elever, lærere, pædagoger, ledere, forældre og forvaltning.
DANSK PSYKOLOGISK FORLAG

UNDERVISNINGSDIFFERENTIERING – 20 skridt til at møde dine elever

Ole Ditlev Nielsen
Bogen har som mål at hive teoriene om undervisningsdifferentiering ned på jorden og ind i undervisningslokalerne. Det er en værktøjsbog, der med konkrete råd og idéer skal give læseren inspiration til, hvordan man kan arbejde med undervisningsdifferentiering på en måde, der er meningsfuld for eleverne og overskuelig for læreren.
DANSK PSYKOLOGISK FORLAG

PÆDAGOGISK LEDELSE ER FAGLIG LEDELSE

Susanne Ploug Sørensen og Mai-Britt Herløv Petersen
I bogen defineres pædagogisk ledelse som faglig ledelse af elever og studerendes læring, men også som faglig ledelse af medarbejderens læring og kompetenceudvikling. Ifølge bogen er undervisernes faglige kompetenceudvikling afgørende for elever og studerendes læring, eftersom undervisernes engagement, faglige læring og lærer-elev-relasjonen er den allervigtigste enkelte faktor af betydning for læring og trivsel.
DANSK PSYKOLOGISK FORLAG

DIAGNOSER – perspektiver, kritik og diskussion

Svend Brinkmann og Anders Petersen (red.)
Brugen af psykiatriske diagnoser og kategorier er eksploderet. Diagnoserne fremmarch råber på debat og undersøgelse. Det primære ærinde med denne bog er at undersøge og diskutere diagnosekulturen fra forskellige vinkler.
KLIM

NATUR OG MILJØ I PÆDAGOGISK ARBEJDE

Lasse Thomas Edlev
I bogen beskrives en række pædagogiske metoder, som indtænker natur og miljø i det pædagogiske arbejdet. Bogen lægger vægt på at opleve og nyde naturens kvaliteter på egen krop såvel som at tilegne sig forudsætninger for at håndtere miljøet med omtanke for økologi og global balance. Siden bogen udkom første gang i 2004, er der sket en rivende udvikling inden for naturpædagogik, naturfag, udeskole, udeliv og naturterapi. Disse tendenser har sat sit præg på denne 3. udgave, som er blevet omarbejdet og tilføjet en række nye kapitler.
MUNKSGAARD

SCIENCE I DAGTILBUD – børn og pædagoger undersøger naturens lovmæssigheder

Stig Broström og Thorleif Frøkjær
Bogen angiver metoder til at støtte børn i at undre sig, opstille hypoteser, indsamle data og konkludere. Forfatterne har sammen med pædagoger gennemført et aktionslæringsprojekt og i bogen gengives eksempler fra dette projekt samt generel teori om læring og science.
DANSK PÆDAGOGISK FORUM

INTERKULTUREL PÆDAGOGIK – kulturmøder i teori og praksis

Peter Hobel, Helle Lykke Nielsen, Pia Thomsen og Lilli Zeuner (red.)
Feltet interkulturel pædagogik kan bruges i forbindelse med uddannelsesudveksling, sprogindsatser, udviklingsbistand, internationale organisationer og flygtninge og indvandreres integration. Denne bog skildrer hvad vi ved om kommunikation og gensidig forståelse i mellemkulturelle sammenhænge. Det beskrives hvad der sker, når minoritetsgrupper udsættes for kritik ikke bare fra majoriteten, men også fra egne rækker, hvilken rolle sprog spiller for tosprogede børn og deres livsvilkår, og hvad der sker, når skoler udbreder bestemte værdier.
U PRESS

HÅNDBOG TIL PÆDAGOGUDDANNELSEN

Trine Ankerstjerne og Stig Broström (red.)
Hensigten med bogen er at give de studerende viden om, hvad der menes med begrebet pædagogik, og hvad fagområdet pædagogik står for og rummer for dermed at give et overblik over området. Denne 2. udgave er revideret med udgangspunkt i bekendtgørelsen for den nye pædagoguddannelse i 2014.
HANS REITZELS FORLAG

OPLEVELSE, FORDYBELSE OG VIRKELYST – noter til æstetik i undervisningen

Peter Brodersen, Thomas Illum Hansen og Thomas Ziehe
Forfatterne beskriver gennem en didaktisk model, hvordan de mener æstetik i undervisningen kan åbne fagene og fremme oplevelse, fordybelse og virkelyst hos eleverne. Modellen har fire virksomhedsformer, som læreren kan bruge til at planlægge og evaluere med – nemlig æstetik, analyse, håndværk og kommunikation.
HANS REITZELS FORLAG

TIDSSKRIFTER

E **DANSK PÆDAGOGISK TIDSSKRIFT**
Nr. 3, 2015: Tema Dygtighedspædagogik: Om elitens talenter og talenternes elite i uddannelsessystemet

UP – UNGE PÆDAGOGER
Nr. 3, 2015: Tema: Folkeskolen efter reformerne

TIDSSKRIFT FOR ARBEJDSLIV
Nr. 3, oktober 2015: Tema: Arbejdsmarkedet og krisen

0-14 NUL TIL FJORTEN
Nr. 3, 2015: Tema: Didaktik i daginstitutionen – hvordan børn lærer

KVAN - tidsskrift for læreruddannelse og skole
Nr. 102, september 2015: Tema: Læreren og pædagogen

PÆDAGOGISK PSYKOLOGISK TIDSSKRIFT – BLÅ SERIE
Projekt nr. 32: Tema: Social arv, ulighed og dagtilbuds betydning med henblik på mønstrebyrning

ASTERISK LIVE

SKAL VI DUMPE KARAKTERERNE?

Hvordan evaluerer vi bedst elever og studerende? Styrker karakterer læring?

Eller går vi glip af læring i jagten på 12-tallet?

Asterisk Live stiller skarpt på **karakterer** og kommer med bud på, hvordan læring og evaluering bedst spiller sammen.

KOM TIL DEBAT OG FÅ NY VIDEN FRA TRE DPU-FORSKERE

Hvordan
evaluerer vi bedst?

Frans Ørsted Andersen

Piger i pres
Adjunkt *Helle Rabøl
Hansen*

Det høje eller
det hvide snit?
*Lektor Lars Geer
Hammershøj*

→ **Tid og sted:**

10. februar 2016 // kl. 15.30-17.30 // Festsalen (A220)
DPU, Aarhus Universitet, Campus Emdrup

→ **Pris:** 125 kr. // **Studerende:** 50 kr.

→ **Tilmelding:**

www.edu.au.dk/Asterisk

Instituttleder på DPU, Aarhus Universitet,
Claus Holm byder velkommen.

Asterisk

En asterisk er det typografiske tegn, der henleder opmærksomheden på noget, der kommer. Den er et forvarsel. Asterisken anvendes ofte i fremstillinger til at markere en reference, som uddyber hovedteksten, og som der kan følges op på. Magasinet Asterisk søger at foregribe og gå dybere ned i aktuelle debatter om uddannelse.

Asterisk er udgivet af:

DPU - Danmarks institut for Pædagogik og Uddannelse, Aarhus Universitet
Tuborgvej 164, 2400 København NV

Tegn gratis abonnement på:

www.edu.au.dk/Asterisk

ISSN: 1601-5754

AARHUS
UNIVERSITET
DPU